

BASF

The Chemical Company

Seme rađa profit

Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs**hrana produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com

Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA

Godina II • Broj 21 • 16. avgust 2013. • cena 40 dinara

**сремске
НОВИНЕ**

POLJOPRIVREDA

ОБЕЋАВА

Foto: M. Mileusnić

Polja pod suncokretom obećavaju dobar rod iako je tokom jula meseca bilo dovoljno pa čak, po nekim merilima, i viška vlage za ovu kulturu. Suncokret se dobro drži, a pojedini hibridi pokazali su otpornost na bolest, dokazali kvalitet i najavljuju vrhunske prinose.

Po oceni stručnjaka, dobro je da su glave suncokreta formirane srednje veličine što je genetski važno. Suncokret je u fazi punog naliivanja i u uslovima perioda suvog vremena i visokih temperatura, mogu se očekivati visoki i stabilni prinosi.

U OVOM BROJU

NAŠA TEMA

- POTENCIJALI AGRARA SRBIJE:

Hrana u programima

Strana 6.

SELU U POHODE - OGAR:

Povratak tradicijama sela

Strana 10.

PROMOCIJA VINSKOG TURIZMA:

"Krivac" i "Svitac" u boci

Strana 11.

PRIVINA GLAVA • U POSETI GAZDINSTVU BORISLAVA MIJATOVIĆA

Više posla za iste novce

Kada bi nam se realno platila pšenica, kukuruz, meso, i uopšte svi naši proizvodi, nama subvencije ne bi ni trebale. Ovako država nam uvede subvencije za bikove, a čim to uradi odmah skoči cena teladi za 60 do 70 evra po grlu. Na kraju zaključiš da je država subvencije dala nakupcima i klaničarima, a ne nama - kaže Borislav Mijatović

Strana 5.

SMS MALI OGLASI
064/1629-737

ISSN 2217-9895

9 772217 989003

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

Od 5. do 9. avgusta 2013.

- Pad cene kukuruza
- Dešavanja na svetskim berzama

NOVI SAD • REZULTATI POKRAJINSKOG SEKRETARIJATA
POLJOPRIVREDU U PROTEKLIM GODINU DANA

Ulaganje u kapitalne investicije

U proteklih godinu dana otvoreno je pet linija za podršku registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima. Do sada je podeljeno 284 miliona na 420 korisnika, a preostao je još 341 milion dinara. Sredstva su deljena po proceduri kakva se primenjuje u Evropskoj uniji

Goran Ješić predstavio rezultate rada sekretarijata

Podizanje profitabilnosti i produktivnosti po hektaru, odnosno dominantno ulaganje u kapitalne investicije u vojvođansku poljoprivredu, jeste cilj koji je pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo postavio pre godinu dana, naveo je potpredsednik Vlade Vojvodine i pokrajinski sekretar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Goran Ješić predstavljajući rezultate Sekretarijata na čijem je čelu.

U proteklih godinu dana otvoreno je pet linija za podršku registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima - rekao je Goran Ješić. - Otvorene su linije za navodnjavanje, podizanje protigradnih mreža, platenike, male prerivačke kapacitete i za seoski turizam. Do sada je podeljeno 284 miliona na 420 korisnika, a preostao je još 341 milion dinara. Sredstva su deljena po proceduri kakva se primenjuje u Evropskoj uniji, kako bi naši poljoprivrednici, kada se stvore uslovi, bili spremni da konkuriraju za sredstva iz evropskih fondova.

Prema Ješićevim rečima, jedan od najznačajnijih bio je konkurs za sufinansiranje nabavke sistema za navodnjavanje. Do sada su potpisani ugovori sa 190 registrovanih poljoprivrednih gazdinstava za sisteme koji pokrivaju 2,5 hiljade hektara, a do kraja godine pod sistemima za navodnjavanje biće još tri hiljade hektara. Svi korisnici koji su dobili novac od Sekretarijata imaju potpisan ugovor sa JP "Vode Vojvodine" i plaćaju naknadu za navodnjavanje. U Vojvodini je, trenutno, 60 hiljada hektara

GIS

Goran Ješić je predstavio i Geo-informacioni sistem (GIS) koji podrazumeva generisanje svih resursa - vremenskih, ljudskih, materijalnih i kompletnu dostupnost informacija. Taj sistem se koristi za kontrolu svih konkursa i sredstava koja su dodeljena na konkursu, potom za detekciju setvene strukture, kanalske mreže, kao i za kontrolu uzorkovanja obradivog poljoprivrednog zemljišta

pod sistemima za navodnjavanje.

- Drugi značajan projekat koji smo pokrenuli pre godinu dana jeste podizanje protivgradnih mreža na zasadima voća u Vojvodini. Trenutno je protivgradnim mrežama pokriveno 220 hektara, a do kraja godine biće pokriveno još 150 hektara - naveo je Ješić dodavši da je za tu namenu planirano 260 miliona dinara.

Za razvoj prerivačkih kapaciteta malih i srednjih preduzeća u domaćinstvima do sada je potrošeno 23 miliona dinara od ukupno 67 miliona dinara koliko potencijalni korisnici imaju na raspolaganju. Ova mera odnosi se, pre svega, na podizanje kapaciteta i konkurentnosti mini-mlekara i mesara, te na usaglašavanje sa evropskim standardima u proizvodnji, u cilju borbe protiv monopola na našem tržištu, odnosno.

- Za podizanje platenika do sada je plasirano 17 od ukupno 63 miliona dinara. Ta mera posebno je

značajna za poljoprivredne proizvođače koji rade na malim površinama, gde želimo da povećamo profitabilnost po hektaru", rekao je Ješić.

Politika ukрупnjavanja poljoprivrednog zemljišta, kroz mere podsticanja staračkih domaćinstava da svoje zemljište ustupe u aradu mladim poljoprivrednicima iz njihove sredine - pokazala se kao veoma uspešna. Do sada je preko 5,5 hiljada staračkih domaćinstava, dobilo ukupno 204 miliona dinara.

Konkurs koji do sada nije dao dobre rezultate odnosi se na dodelu sredstava lokalnim samoupravama i mesnim zajednicama za uređenje kanalizacionih sistema i vodovodne sisteme, jer je od 190 prijava svega pet bilo ispravno. Za ovu konkursnu liniju predviđeno je ukupno 290 miliona dinara.

Ješić je posebno istakao da je prošle godine urađen veliki posao na restrukturiranju vodoprivrede u pokrajini. Prošle godine je investirano preko 1,2 milijarde dinara u uređenje kanalske mreže. Ukupna dužina kanalske mreže u Vojvodini iznosi 22,4 hiljade kilometara, a do sada su rekonstruisani kanali koji su najvažniji za odvođenje i dovođenje vode. Takođe, i prošle godine izdvojena su sredstva za redovnu odbranu od poplava u iznosu od 4 miliona evra.

Ješić se na kraju osvrnuo i na značaj prezentacije potencijala agrobiznisa AP Vojvodine u saradnji sa Fondom za podršku investicija - VIP Fondom, na evropskim sajmovima.

S. P.

NOVI SAD • OCENE PRODUKTNE BERZE

Jedna od najrodnijih godina

Posledice takvih dešavanja se ogledaju najpre u stabilizaciji opšteg nivoa zaliha, velikog pritiska ponude i logično, pada cena

Produktna berza "Novi Sad" ocenila je da su svi izgledi da će 2013. godina biti upisana u anale poljoprivrednih kalendara kao jedna od najrodnijih godina, posle ekstremno loše poljoprivredne 2012. godine.

Posledice takvih dešavanja se ogledaju najpre u stabilizaciji opšteg nivoa zaliha, velikog pritiska ponude i logično, pada cena, navodi se u saopštenju te poljoprivredne berze. Kako se dodaje, na Produktnoj berzi protekle sedmice tržište je bilo "pasivno do te mere da se slobodno može reći da ga praktično nije ni bilo".

Kako se ističe, početkom avgusta se nije uopšte trgovalo pšenicom, jer, kako se navodi, poljoprivredni proizvođači nisu zadovoljni cenom pšenice, dok se izvozna tražnja koja je za narednu ekonomsku godinu prepoznata kao vrlo bitan faktor u formiranju domaće cene, potpuno povukla s tržišta.

Pored već konstatovanog problema s niskim vodostajem Dunava, dodatno opterećenje za naše izvoznike jeste i dalje nerešena situacija s izvozom pšenice u Makedoniju. S druge strane domaća tražnja je nezainteresovana jer se za neposredni naredni period obezbedila neophodnim količinama hlebnog žita.

"Tržište kukuruza prošlogodišnjeg roda po svoj prilici se neće

Tržište kukuruza prošlogodišnjeg roda se neće oporaviti sve do kraja ekonomske 2012/13.

oporaviti sve do kraja ekonomske 2012/13. Naprotiv, cena i dalje pada", navela je Produktna berza "Novi Sad".

"Cenovna kriza kukuruza nije specifičnost samo našeg tržišta. Poređenja radi cena kukuruza na berzi u Čikagu danas za 42 odsto niža nego lane, dok je cena na berzi u Budimpešti u avgustu ove za 30 odsto niža u odnosu na avgust prošle godine", dodaje Produktna berza.

Prerađivači soje i pored dobrih izgleda u pogledu prinosa ove kulture hoće na vreme da se obezbede na tržištu i kupuju ovu robu na terminskom tržištu po standardnoj ceni od 300 evra po toni.

S. P.

NOVI SAD
UDRUŽENJE MLINARA
I PEKARA ŽITOVOJVODINA

Trpimo zbog makedonske uredbe

Udruženje mlinara i pekara Žitovojvodina upozorilo je prošle sedmice da Makedonija još uvek nije ukinula spornu uredbu o ograničavanju uvoza pšenice i brašna iz Srbije i dodalo da izvoznici tih proizvoda zbog toga trpe velike štete.

Žitovojvodina je u otvorenom pismu pozvala ministra trgovine Rasima Ljajića da hitno preduzme odgovarajuće mere prema Vladi Makedonije, kako bi se problem što pre rešio.

To udruženje je podsetilo da je povodom ovog problema održano nekoliko sastanaka, ali da do dana današnjeg makedonska vlada nije ukinula spornu uredbu.

"Jedan od razloga izostanka bilo kakvih vidljivih rezultata brojnih preduzetih aktivnosti je činjenica da u navedenim razgovorima srpska strana nije bila ravnopravna jer nije odmah uvela mere reciprociteta

prema Makedoniji, što je Žitovojvodina odmah predložila", navodi se u saopštenju.

Žitovojvodina je pre više od mesec dana zatražila od vlasti u Srbiji da uvedu recipročne mere prema Makedoniji, kada je u pitanju ograničavanje uvoza pšenice i brašna.

Mera kojom je vlada Makedonije ograničila uvoz brašna i pšenice iz Srbije, stupila je na snagu 1. jula. Makedonija je, međutim, nakon sastanka ministra trgovine Srbije Rasima Ljajića s makedonskim ministrom poljoprivrede Ljupčom Dimovskim 10. jula, pristala da pokrene proceduru za izmenu te uredbe.

Mera Vlade Makedonije predviđa da za kilogram uvezene pšenice, makedonski uvoznici moraju da kupe tri kilograma domaće, a za kilogram brašna uvezen iz Srbije da kupe četiri kilograma domaće pšenice.

S. P.

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • DIREKTOR: Dragan Đorđević

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Živan Negovanović • UREDNIK IZDANJA: Dragan Čosić
• DIREKTOR MARKETINGA: Zlatko Zrilić • TEHNIČKI UREDNIK: Marko Zrilić • REDAKCIJA: Svetlana Đaković,
Katica Kuzmanović, Zorica Garašanin-Stefanović, Dušan Poznanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević,
Milan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • MARKETING: 064/16-29-737
• ŠTAMPARIJA: DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад
63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan
Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske
novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

SREMSKA MITROVICA • RADOSAV PANIĆ, POLJOPRIVRENIK I ČLAN GRADSKOG VEĆA, O SEBI I ŠANSAMA ZA BOLJI ŽIVOT SELA

Moramo zaštititi domaći proizvod

- Prosek radno sposobnog stanovništva u selima je veći od 50 godina, raspoloživa mehanizacija je starija od 20 godina, znači sve je trebalo odavno da se pretopi u staro gvožđe. Na primer, moje selo Noćaj, ima oko 3.500 hektara u ataru, a oko 600 domaćinstava tako da je prosečan posed oko 6,5 hektara. Poslednjih 15 godina su kupljena četiri nova traktora od kojih su dva vraćena jer nisu redovno isplaćena. U pet mačvanskih sela ne znam da je neko kupio nov kombajn poslednjih godina. To govori o stanju u selima - kaže Radosav Panić

Mladi poljoprivrednik Radosav Panić iz Noćaja, ima 35 godina, završio je srednju mašinsku školu, ali je odmah posle srednje škole odlučio da ostane na selu i sa roditeljima da obrađuje zemlju, gaji stoku. Ovaj mladi poljoprivrednik je od pre nešto više od godinu dana i član Gradskog veća Sremske Mitrovice i zadužen je za oblast poljoprivrede i razvoja sela.

Zašto ste odlučili da ostanete na selu i bavite se poljoprivredom?

- Takvo je bilo stanje kad sam završio školu, nije bilo prilike da se zaposlim, a dogodio se i splet nekih drugih okolnosti, mada iskreno sve sagledavajući, ne znam šta bi sada bolje radio i da li bi bolje prolazio da radim nešto drugo.

Kakav ste prinos pšenice ostvarili?

- Sejao sam ove godine hektar i po ječma, koristim ga za ishranu stoke i nekoliko hektara pšenice. Rod je bio dobar jer sam uradio sve što je agrotehnika tražila, počev od analize zemljišta, unošenje hraniva koje je propisano analizom i to na vreme i sa adekvatnom količinom prihrane, odgovarajućom zaštitom od bolesti štetočina i korova. Vremenski uslovi su, takođe, išli na ruku, padavina je bilo u periodu kada je trebalo, tako da me rod nije iznedrio.

Kakva bi cena pšenice bila odgovarajuća?

- Po nama proizvođačima cena pšenice bi trebala da bude veća nego prošle godine, a tada je u žetvi plaćana 23 dinara za kilogram. Ove godine setva je bila skuplja bar za 20 odsto, nego prošlogodišnja i toliko bi bilo realno da sada iznosi cena kilograma pšenice.

Poljoprivrednici su uglavnom svaštari. Čime se bavite vi u porodici?

- Imamo oko 20 hektara zemlje, obrađujem je sa ocem i majkom. Osim ratarstva, bavimo se i stočarstvom, držimo stoku tako da tri četvrtine proizvedene hrane plasiramo kroz tov stoke. Imamo 40 bikova, imamo i svinja, ali ih iz turnusa u turnus smanjujemo i mislim da do kraja godine možda totalno odustanemo od njih, jer se gajenje svinja ne isplati.

Zašto je u prodavnicama porasla cena mesa?

- To je stara priča koja se ponavlja periodično. Cena na pijacama poraste, to je traje šest ili sedam dana, pa stane i onda niko

Radosav Panić

mного toga treba srediti, a para nema.

Hoće li razvoju sela i poljoprivredi pomoći Agencija za ruralni razvoj grada?

- Agencija je pravno lice koje će pomagati fizičkim licima da, ako bude išlo kako treba, mogu da konkurišu za sredstva raznih fondova u zemlji i evropskih fondova. Koliko će pomoći videćemo, ali mislim da bi svi bili uspešni da, kao zemlja, imamo svoj pravac vezan za poljoprivredu.

Sve je skuplja zemlja u Sremu i Mačvi, govori se o poskupljenju arende. Kako vi to komentarišete?

- Zemlja jeste skupa, ali je ne kupuju ih seljaci već neki drugi ljudi ili novac iz inostranstva. U Mačvi je, zavisno od klase, lokacije, veličine poseda, cena zemlje od 3.000 do više hiljada evra. I zakup zemlje je poskupeo za 50 posto poslednjih godina.

Kakvo je vaše viđenje stanja u selu i gde su putevi razvoja?

- Radi se ono što se radilo pre 20 godina, idemo istim putem, znači ništa nije promenjeno. Prosek radno sposobnog stanovništva u selima je preko 50 godina, raspoloživa mehanizacija sa kojom radimo je preko 20 godina stara, znači sve je trebalo odavno da se pretopi u staro gvožđe. Na primer, moje selo Noćaj ima oko 3.500 hektara atar, a oko 600 domaćinstava tako da je prosečan posed oko 6,5 hektara. Poslednjih 15 godina su kupljena četiri nova traktora od kojih su dva vraćena jer nisu redovno isplaćena. U pet mačvanskih sela ne znam da je neko kupio nov kombajn poslednjih godina.

Toliko se govori o Evropskoj uniji, šansama koje nam nudi. Šta vi mislite o tome?

- Kada uđemo u Evropsku uniju možda ćemo ući u uređeni sistem kojim će se doneti mere da znamo šta treba i da znamo koliko treba nečeg da se proizvede. To će biti vrlo važno jer će doneti sigurnost proizvođači jer kod nas sada svi više zarađuju od poljoprivrednika proizvođača. Treba nam jasan program razvoja sela, treba naći način kako da se ceni i zaštiti domaći proizvod, smatra Radosav Panić, poljoprivrednik iz Noćaja.

Razgovarala: S.Đaković

PREDLOZI

Srbiju proglasiti za region bez GMO!

Genetski modifikovana hrane u svetu se gaji u 25 zemalja na 134 miliona hektara. Ovom proizvodnjom bavi se oko 15 miliona farmera. Proglašenjem i sprovođenjem rezolucije o zabrani gajenja GMO Srbija bi bila prva zemlja u Evropi koja bi brendirala svoju proizvodnju

Piše: Branislav Gulan

Polemike o posledicama gajenja i korišćenja u prehrani GM biljnih i životinjskih organizama

U vreme kada se u Srbiji vodi rasprava za i protiv genetski modifikovanih organizama, stav Privredne komore Srbije (PKS) je da naša Zemlja treba da ostane region gde se ne gaji GMO biljke, jer je to preduslov za bolje pozicije naših poljoprivrednih proizvoda na tržištima širom sveta, kaže potpredsednik PKS dr Stojan Jevtić.

Dakle, jedan od načina da najbrže izađemo iz krize je ako Parlament donese odluku da se agrar proglasi za stratešku delatnost, a cela Srbija za region bez GMO. To je PKS predlagala Vladi i u vreme kada je ministarstva poljoprivrede bila dr Ivana Dulić Marković. Ona je taj predlog odbila uz obrazloženje da nećemo donositi zakone za tu oblast, ali ćemo tako raditi. Tada je podršku PKS dao i Zadržni savez Srbije koji je predložio da se donese Rezolucija po kojoj se teritorija Republike Srbije proglašava područjem bez proizvodnje genetički modifikovane hrane za stočnu i ljudsku ishranu. Za to postoji i Ustavni osnov za donošenje takve Rezolucije, a to je član 97. Stav 1. tačka devet Ustava Republike Srbije, kojim je utvrđeno između ostalog, da Republika Srbija obezbeđuje sistem zaštite i unapređivanje životne sredine, zaštiti i unapređenje biljnog i životinjskog sveta.

- Republika Srbija raspolaže sa 5,1 miliona hektara relativno malih poljoprivrednih površina u kojima su oko 3,3 miliona hektara oranične površine na kojima se uspešno može organizovati proizvodnja hrane bez GMO organizama. Istovremeno, po stanovniku Republika Srbija ima dvostruko veće oranične površine u odnosu na prosek u EU pa to treba valjano iskoristiti. Globalne klimatske promene su izazov za selekcionare i oplemenjivače, koji selekcijama kod konvencionalnih proizvoda, treba da omoguće njihovo uspešno zadržavanje u postojećem prostornom obimu proizvodnje, kao i širenje na nove teritorije - rekao je još 2007. godine eks ministar poljoprivrede u Vladi Srbije dr Stojan Jevtić.

Gajenje genetički modifikovanih organizama nedvosmisleno dovodi do promena u ekološkom sistemu, pri čemu se stvaraju nove jedinice, koje kao takve ne postoje u prirodi i za koje se još ne poznaje uticaj na ravnotežu uspostavljenog eko sistema.

Brojke

GMO hranu danas u svetu proizvodi 25 zemalja. Ukupan vrednost u 2009. godini bila je 130 milijardi dolara. U svetu je danas GMO kulturama zasejano 154 miliona hektara, a od čega na zemlji u razvoju otpada trećina, a najviše takvih useva je u Brazilu, Argentini, Indiji i Kini. Oko 90 odsto farmera koji proizvode GMO hranu je siromašno i nalazi se u zemljama u razvoju. Gajenjem GMO hrane u svetu bavi se oko 15 miliona farmera.

Još se precizno ne može znati koji i kakvi problemi proizilaze iz proizvodnje i potrošnje GMO, odnosno proizvoda, što treba da bude strateški cilj za dalje povećanje proizvodnje i naša velika šansa za izvoz.

Proglašenjem i sprovođenjem ove rezolucije Srbija bi bila prva zemlja u Evropi koja bi brendirala svoju proizvodnju, a sa izrazitim mogućnostima povećanja izvoza u EU tradicionalnih proizvoda i proizvoda organske proizvodnje. Po njegovim rečima, zabranom proizvodnje genetički modifikovanih organizama omogućavamo nesmetano širenje i povećanje organske proizvodnje.

Istovremeno se ne zabranjuje uvoz i potrošnja GMO hrane samo za ljudsku ishranu i time se ne krše pravila i odrednice STO u pogledu prometa proizvoda. Na ovaj način genetički modifikovani organizmi ne bi ulazili u lanac ishrane životinja. Genetički modifikovana hrana u prometu mora biti vidno obeležena u skladu sa strogim propisima o prometu ove vrste hrane.

Treba reći da još od 1986. godine od kada datira genetička modifikacija biljaka, započete su žustre polemike o posledicama gajenja i korišćenja u prehrani genetički modifikovanih biljnih i životinjskih organizama. Prognoze su bile da će u svetu već 2010. godine GM biljkama biti zasejano 150 miliona hektara, što je i premašeno. Protivnici GMO hrane ističu da se njen uzgoj ne može pravdati ni činjenicom da će čovečanstvo ostati gladno, Zemlje EU i deo sveta doneli su odluke o obaveznom obeležavanju hrane od GMO organizmima.

PREPORUKA RATARIMA
- URADITE KONTROLU ZEMLJIŠTA

Plodnost zemljišta za visoke prinose

Na osnovu dobijenih rezultata o plodnosti zemljišta daju se preporuke za racionalnu primenu mineralnih đubriva, odgovarajuće formulacije, vremena i načina primene za useve koji će se na toj parceli gajiti u naredne četiri godine

Bez kontrole plodnosti zemljišta nema dobrih prinosa

Za postizanje visokih i stabilnih prinosa dobrog kvaliteta utiče nekoliko faktora: klima sa temperaturom i vlagom, biljka sa svojim genetskim potencijalom, zemljište sa svojom plodnošću i na kraju čovek sa primenjenom agrotehnikom. Izdvojiti bilo koji faktor je pogrešno jer su svi međusobno povezani i iste su važnosti, samo što na neke možemo uticati (agrotehnik proizvodnje), a na neke ne.

Zemljište predstavlja osnovno sredstvo poljoprivredne proizvodnje, to je prirodna tvorevina koju korisnici treba da očuvaju ili poboljšaju. Da bi znali kakvim zemljištem raspolažu, kakvog je sastava i osobina, omogućava im kontrola plodnosti zemljišta, hemijska analiza kojom se za svaku parcelu utvrđuju i kontrolišu sledeći elementi: pH vrednost zemljišta, količina CaCO_3 , humusa, ukupnog azota i lakopristupačnog fosfora i kalijuma.

Da bi se uradila ova analiza potrebno je uzorkovati zemljište nakon skidanja ozimih i jarih useva (žetve ili berbe), a pre unošenja organskih ili mineralnih đubriva. Uzorci se mogu uzimati i u toku vegetacije, ali pod uslovom da prođe šest meseci od poslednjeg đubrenja fosforom i kalijumom. Uzimaju se sondom ili ašovom sa dubine:

- a) 0 – 30 cm za ratarske i povrtarske biljne vrste
- b) 0-30 cm i 30-60 cm za voćnjake i vinograde

Na površini do 5 ha uzima se jedan prosečan uzorak koji se dobija od 15-25 pojedinačnih uzoraka zemljišta (u zavisnosti od tipa zemljišta, ujednače-

nosti i veličine parcele) uzetih po šahovskom ili dijagonalnom rasporedu kretanja po parceli.

Pojedinačni uzorci stavljaju se u kofu (nikako u vreću od mineralnih đubriva). Nakon završenog uzimanja pojedinačnih uzoraka ukupna količina zemlje u kofi se dobro usitni i izmeša, odbace se kamenčići, žilice i delovi biljaka. Od dobijene homogene mase u kofi uz mešanje i postepeno odbacivanje ostavlja se 0,7 – 1 kg zemlje koji predstavlja prosečan uzorak zemljišta za datu parcelu i stavlja se u PVC vrećicu.

Svaki prosečan uzorak mora biti obeležen sa sledećim podacima: ime i prezime, adresa, broj telefona, katastarska opština, broj parcele, površina, potes, kao i broj poljoprivrednog gazdinstva.

Ovako pripremljeni uzorci dostavljaju se u hemijsku laboratoriju Poljoprivredne stručne službe u Sremskoj Mitrovici, gde se obavlja hemijska analiza, odnosno kontrola plodnosti zemljišta.

Na osnovu dobijenih rezultata o plodnosti zemljišta daju se preporuke za racionalnu primenu mineralnih đubriva, odgovarajuće formulacije, vremena i načina primene za useve koji će se na toj parceli gajiti u naredne četiri godine, a sve u cilju postizanja visokih i stabilnih prinosa, dobrog kvaliteta uz zaštitu čovekove okoline i svakako uštedu novčanih sredstava.

Biljana Smiljanić, dipl. ing.
Samostalni stručni saradnik
PSS Sremska Mitrovica

Prirodnu tvorevinu treba očuvati

SREMSKA MITROVICA
MINISTARSTVO DALO SAGLASNOST NA PROGRAM SUBVENCIIJA

Obećanje neće ostati na papiru

U sremskomitrovačkom budžetu, na ime subvencija, nalazi se 23 miliona dinara. Novac će biti usmeren za rad udruženja poljoprivrednika, osiguranje useva, sisteme za navodnjavanje i proizvodnju u zaštićenim uslovima

Upravu za poljoprivredu Grada Sremska Mitrovica u narednom periodu očekuje mnogo posla, jer je iz Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Republike Srbije stigla saglasnost na predloženi program subvencija tako da uskoro sledi realizacija onoga što je, kao pomoć, poljoprivrednicima obećano još početkom godine.

- Tim povodom biće organizovana četiri konkursa za subvencije koje smo planirali za udruženjima poljoprivrednih proizvođača, za osiguranje poljoprivrednih useva, za sisteme za navodnjavanje i za proizvodnju u zaštićenim uslovima, odnosno za plastenike i staklenike. Konkurs koji će biti namenjen za subvencije za osiguranje useva imaće malu razliku u odnosu na prvobitno, a ona je da će biti obuhvaćena gotovo sva poljoprivredna proizvodnja: sa 20 procenata biće obuhvaćena ra-

tarska, sa po 10 odsto voćarska i povrtarska proizvodnja, a sa 20 odsto biće obuhvaćena umatičena grla. Ovim će biti proširena mera koja je važila i prošle godine - kaže **Vladimir Nastović**, načelnik Gradske uprave za poljoprivredu u Sremskoj Mitrovici.

Ovim se posao uprave neće završiti, jer program koji je sačinjen donosi mnogo više aktivnosti oko pomoći za razvoj poljoprivrede. Sledi još i subvencionisanje kamate po osnovu dugoročnim i kratkoročnim kreditima.

- Dugoročni krediti će biti, najverovatnije, u saradnji sa Garancijskim fondom AP Vojvodine. Biće namenjeni za mehanizaciju za osnovnu obradu zemlje - traktore i priključne mašine, a drugi vid subvencionisanja kamate će biti kratkoročan i odnosiće se na subvencionisanje jesenje setve. Nadam se da ćemo stići sve da primenimo iako je

Vladimir Nastović, načelnik

period do setve kratak - dodao je načelnik Nastović.

Prema saznanjima do kojih smo došli, radiće se o kratkoročnim kreditima kojima će se subvencionisati deo kamatne stope, ovi krediti će biti na rok od 12 meseci, a sadašnja razmišljanja su da se subvencionisane deo od 10 odsto kamatne stope kako bi ona bila niže i prihvatljivija za poljoprivrednike.

- Najvažnije je da smo krenuli u realizaciju korisne ideje koju ćemo sigurno nastaviti i naredne godine, ali ćemo pokušati da je ostvarimo i na kraju ove godine - poručio je načelnik Vladimir Nastović.

U ovoj godini obezbeđene su subvencije ukupne vrednosti od oko 23 miliona dinara iz budžeta grada. Za osiguranje poljoprivrednih useva na raspolaganju je 10 miliona dinara, za navodnjavanje, plastenike i staklenike ukupno 10 miliona dinara, a za udruženja poljoprivrednih proizvođača i njihove delatnosti je na raspolaganju oko tri miliona dinara.

S.Đ.

Sistemi za navodnjavanje u ratarstvu

IZ MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE

Monitoring kukuruza roda 2013.

Biće uzeto najmanje 200 uzoraka merkantilnog kukuruza roda 2013. godine nakon berbe i pre skladištenja, kao i najmanje 400 uzoraka merkantilnog kukuruza u fazi skladištenja

Fitosanitarna inspekcija Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u godišnjem planu svoga rada, sprovodi i kontrole koje obuhvataju praćenje prisustva i utvrđivanje količina aflatoksina B1 koji bi eventualno mogao biti prisutan u kukuruza roda 2013. godine.

Kako je saopštilo Ministarstvo poljoprivrede, kod registrovanih skladištara kontrolišu se skladišni prostor za smeštaj merkantilnog kukuruza kako bi se utvrdilo da li su ispoštovane zakonske obaveze i da li su sprovedene sve zakonom predviđene mere pre berbe kukuruza. Pre smeštanja kukuruza u skladišta, kontrolišu se da li su izvršene naložene mere mehaničkog čišćenja skladišnih prostora i transportnih puteva, kao i dezinfekcija, dezinfekcija i deratizacija praznih skladišnih prostora, kao i fumigacija preostalih količina kukuruza u skladištima.

Takođe, sprovodi se i Program monitoringa aflatoksina B1 u merkantilnom kukuruza, radi zaštite bezbednosti hrane i hrane za životinje. Ukoliko se utvrde nepravilnosti, biće preduzete zakonom propisane mere - zabranice se i promet i ko-

Kontrolisati njive

Direktor Udruženja Žita Srbije Vukosav Saković ocenio je da su male šanse da se ove godine pojavi aflatoksin u kukuruza, ali da u narednih mesec dana treba uvesti preventivnu kontrolu na njivama.

"Mala je verovatnoća da će se ove godine pojaviti aflatoksin u kukuruza, jer se vremenski uslovi razlikuju od prošlogodišnjih", izjavio je Saković Tanjugu. On je kazao da za Srbiju opasnost

rišćenje merkantilnog kukuruza kao hrane ili kao hrane za životinje.

Monitoring aflatoksina B1 u merkantilnom kukuruza se sprovodi sa ciljem:

- utvrđivanja njegovog prisustva u merkantilnom kukuruza kao hrani i hrani za životinje;
- upoznavanja proizvođača, distributera i potrošača o utvrđenim nepravilnostima;
- isključivanja iz prometa merkantilnog kukuruza u Republici Srbiji koji ne zadovoljava uslove maksimalno propisanih količina aflato-

može da predstavlja i ponovna pojava aflatoksina u kukuruza što bi, kako je upozorio, potpuno zatvorilo vrata domaćim izvoznimcima.

Potrebno je krajem avgusta ili početkom septembra popisati zalihe starog roda, procenjene na 300.000 do 500.000 tona, i voditi evidenciju kako se one troše.

Opasnost predstavlja i mogućnost da se novi rod pomeša sa starim koji sadrži aflatoksin.

sina B1 u kukuruza.

U okviru monitoringa, biće uzeto najmanje 200 uzoraka merkantilnog kukuruza roda 2013. godine nakon berbe i pre skladištenja, kao i najmanje 400 uzoraka merkantilnog kukuruza u fazi skladištenja.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede navodi da je u stalnom kontaktu i razmeni informacija i sa prognozno-izveštajnim službama na terenu kako bi se preduzele adekvatne mere u slučaju veće koncentracije štetnih insekata.

S. P.

Više posla za iste novce

- Kada bi nam se realno platila pšenica, kukuruz, meso, i uopšte svi naši proizvodi, nama subvencije ne bi ni trebale. Ovako država nam uvede subvencije za bikove, a čim to uradi odmah skoči cena teladi za 60 do 70 evra po grlu. Na kraju zaključiš da je država subvencije dala nakupcima i klančarima, a ne nama - kaže Borislav Mijatović

Selo Privina Glava nekad je imalo 90, a danas oko 60 naseljenih kuća. Jedan deo domaćinstava privređuje ili preživljava nezavisno, dok drugi deo ima nekog ko prima socijalna davanja, koja su, uzgred budi rečeno, na nivou poljoprivrednih penzija. Dakle, mizerne.

Međutim, domaćin Borislav Mijatović i njegova supruga Gabriela ne razmišljaju o pukom opstanku i životarenju u ovom selu, već se trude da stvore izvesnu budućnost za svoje četvoro dece: Ivanu, Aleksandru, Branislavu i Uroša. Do skora su imali farmu krava, a od nedavno su se upustili i u tov goveda i kupili novi traktor "Claas". Jer, kako kažu, danas se mora raditi mnogo više za iste pare ako se želi pristojno živjeti.

Relativno dugo se bavite poljoprivredom. Kako ste počeli, a gde ste danas?

- Poljoprivredom se bavimo od 1995. godine. U početku smo radili devet jutara zemlje i bavili smo se povrtarstvom, i tek pomalo ratarstvom. Danas obrađujem 45 hektara, a od proleća će to biti čak oko 105 hektara, jer treba da dobijemo još 60 hektara državne zemlje na osnovu prava prećeg zakupa - kaže Borislav.

Koliko imate krava, a koliko bikova?

- Jedne godine smo bili dogurali do 19 krava, a sada imamo 12 grla na muži. Mleko standardno predajemo "Imleku". Ali smo se opredelili i za bikove, kojih trenutno imamo

Branislava sa svojim mezimicama

54 u tovu. Planiramo da dopunimo kapacitet do nekih 90-100 grla i da pokušamo ako budemo mogli da to održimo.

Koja je setvena struktura na vašim oranicama?

- Na 45 hektara zastupljeni su detelina sa oko šest hektara, i kukuruz i pšenica na po oko 20 hektara. Poremećeno gajim i soju, ali ove godine je nisam radio. Imam i jedan hektar sudanske trave.

Zemljište u ataru Privine Glave je slabijeg kvaliteta. Kolike ste prinose imali na pšenici i sa kojim sortama?

- Prinos pšenice ove godine je bio 5,5 tona po hektaru i upravo zbog lošijeg zemljišta koje imamo zadovoljni smo tim prinosom. Sejao sam novosadske sorte Simonidu i NS 40S.

Koje ste hibride kukuruza sejali, u kakvoj su kondiciji i kakve prinose očekujete?

Porodica Mijatović na okupu

- Od kukuruza imam novosadske hibride NS 6010 i NS 6030, Sikora kompanije Syngenta i hibrid AS 72. Kukuruzi za sada izgledaju odlično. Nema biljke koja ima samo jedan klip. Kakvi će biti prinosi videćemo, sve zavisi od "onoga gore".

Kakvu agrotehniku ste primenili?

- Pošto njive đubrim dosta stajnjakom nigde ne bacam mešana đubriva. Ide samo azotno đubrivo u proleće u prihrani, tako da to i nije

Šta posedujete od mehanizacije?

- Imamo tri traktora, kombajn i sve potrebne priključne mašine. Pošto računamo da ćemo dobiti još zemlje da radimo zato smo se i rešili da kupimo novi traktor marke "Claas" na kredit od tri godine.

Imate najviše mehanizaciju u selu. Da li radite i uslužno?

- Ne stižem da radim uslužno jer oko stočarstva ima puno posla. A smanjio se i broj ljudi koji radi zemlju. Polovina žitelja daje zemlju u zakup, a većina onih koji rade ima svoju mehanizaciju.

Gde vidite svoju perspektivu u poljoprivredi?

- Naš pravac za budućnost je da se bavimo stočarstvom, a ratarstvo ostaje naslonjeno na stočarsku proizvodnju, kako bismo imali čime da prehranimo goveda.

Posla ima "preko glave". Kakva je raspedela poslova u vašem gazdinstvu?

- Za ratarsku proizvodnju sam ja zadužen, dok je supruga glavna kod kuće. Gabriela je zadužena za stoku, jer se muža obavlja dva puta dnevno, ujutru i uveče. Od 12 krava na mužu mesečno isporučimo "Imleku" između 5.500 i 6.000 litara mleka. Pošto imamo velik obim proizvodnje imamo i jednog momka iz sela koji sa nama radi jer ne možemo sami sve da postignemo.

Da li je teško naći pouzdanog i vrednog radnika?

- U današnje vreme teško možeš da nađeš vrednog radnika za sezone poslove, iako je plaćen 200 dinara na sat, plus hrana i piće. Dogle god ima socijalne pomoći mladi ljudi neće raditi ni na selu, jer stavi 10 hiljada dinara u džep i on je zadovoljan što ima za hleb. Zato nam i nema napretka, jer svi žive od danas do sutra. Mnogi žive na račun države, a niko neće da radi.

Kako ste se odlučili za proširenje obima posla?

- U okviru ove naše poljoprivredne proizvodnje jednostavno nas je sam posao naterao da se proširimo, da više radimo, jer jedno drugo vezuje. Svake godine se poveća brojno stanje, krave se tele, a naravno, ostavljamo svu žensku telad. Dakle, povećava se taj broj grla u štali i u jednom momentu dođemo u poziciju da nam fali malo zemlje, pa onda kupiš još zemlje ili radiš u zakup da možeš da ishraniš stoku. E, onda do-

deš u poziciju da nemaš odgovarajući traktor da sve obradiš kako treba, pa kupiš traktor. Posle za njega moraš kupovati mehanizaciju - i tako sve u krug. Povećavaju se potrebe, ali se i troškovi povećavaju. Više se mora raditi da bi pokrio servisiranje domaćinstva koje je veće nego što je bilo pre šest godina.

Šta bi država trebala da uradi da bi bavljenje poljoprivredom imalo perspektivu?

- Svako od nas to tumači na svoj način, a ja mislim da objektivno država može vrlo mnogo toga da uradi.

Na primer?

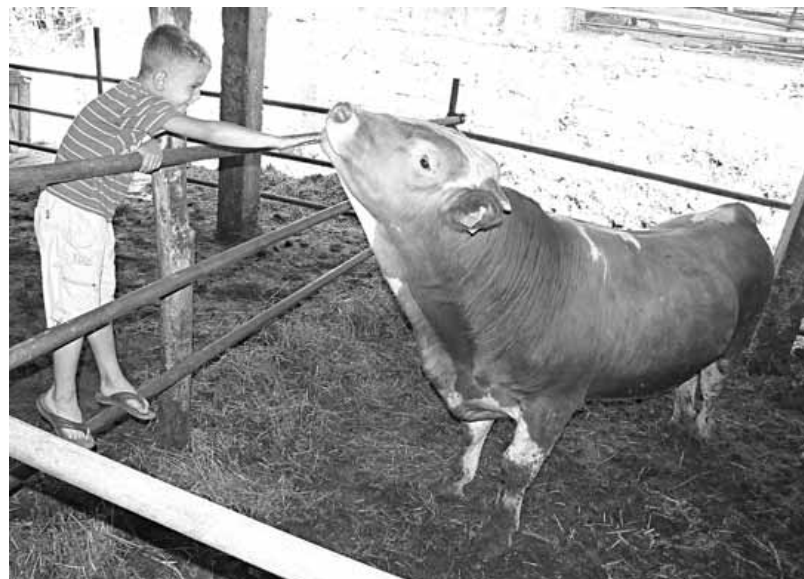
- Pamtim godine kada je dobro rodila pšenica. Država jednostavno kaže da nema uticaj, da tržište radi svoje i da nema veze sa otkupom pšenice. Onda neke druge godine, kada rod pšenice podbaci, i kada bi država trebala da nam pomogne kod otkupljivaca koji bi platili pšenicu da je izvezu, država stavi zabranu na izvoz. Država može to da reguliše direktno ili indirektno preko javnih ovlašćenih skladištara, može uvek da reguliše cenu pšenice i uopšte cenu naših proizvoda. Sada kada zaista u čitavom svetu ima pšenice, a u Mađarskoj je, na primer, cena bolja nego kod nas, zašto nama ne dozvođe da je mi izvezemo, a država neka kupi pšenicu za robne rezerve tamo gde je jeftino.

Imate četvoro dece: kakva je perspektiva za mlade na selu?

- Da budem iskren još uvek ne mislim o tome što se tiče moje dece. Imam četvoro dece i svi planiraju da se školuju. Rano je da razmišljamo o tome da li će ostati ovde ili neće. Uglavnom, mi ovde imamo sve uslove da mogu da rade oni koji to budu hteli. U suštini, najsretniji bi bili da ne moraju ovo da rade nego da rade neke druge poslove ako dođe bolje vreme.

Da li ste dobili svoje subvencije od države?

- Dobili smo i za gorivo i šest hiljada dinara po hektaru, ali nismo dobili za krave, nismo dobili povrat za osiguranje. Za krave treba da dobijemo 20 hiljada dinara po grlu, dok je prošle godine to bilo 25 hiljada dinara.

Uroš sa svojim miljenikom

Šta država treba najviše da subvencionira?

- Kada bi nam se realno platila pšenica, kukuruz, meso, i uopšte svi naši proizvodi, nama subvencije ne bi ni trebale. Ovako država nam uvede subvencije za bikove, a čim to uradi odmah skoči cena teladi za 60 do 70 evra po grlu. Na kraju zaključiš da je država subvencije dala nakupcima i klančarima. Ovo je četvrta godina kako hranimo bikove. Dolazili su kupci iz Novog Pazara, donosili keš pare i plaćali do 20 evrocenti više za goveda nego što nam klanica plaća, na čije pare moramo da čekamo. Plaćali su u proseku 100 evra više po biku. To je ta subvencija koju ne dobijemo mi već klančna industrija.

A subvencije za ratarsku proizvodnju trebalo da dođu u zasnovanju proizvodnje, a mi ih dobijemo kada je već sve uveliko prošlo.

Održavanje higijene laktofrije

Kakva su vam druga iskustva?

- Koliko sam čuo sada država planira da nas, koji smo u PDV-u, oporezuju na zakup. Moj kum je na 14 hektara dobio da plati 48.000 dinara poreza. Verujem da ljudi koji budu uzimali zemlju u zakup više je neće prijavljivati jer im je bolje da ne dobiju tih 6.000 dinara subvencije. Toliko o subvencijama i porezima države - kaže Borislav Mijatović.

D. Čosić

STANJE I POTENCIJALI U PROIZVODNJI HRANE U SRBIJI

Hrana u programima

Na nezadovoljavajuća kretanja u poljoprivrednoj proizvodnji Srbije ukazuje stopa rasta neto poljoprivredne proizvodnje, koja je tokom protekle decenije prosečno iznosila 1,3 odsto, a bruto vrednost 1,9 odsto, što su niže vrednosti u odnosu na period tokom osamdesetih godina prošlog veka. Optimalni model rasta računa s prosečnom stopom rasta poljoprivrede od 3,5 do četiri odsto tokom narednih deset godina

Piše: **Branislav Gulan**

Poljoprivredna politika usmerena ka razvoju poljoprivredne proizvodnje i očuvanju agrarnih resursa Srbije treba da predstavlja suštinski prioritet u sklopu sveukupnog razvoja države, kako u ekonomskom tako i u socijalnom i ekološkom smislu. Na nezadovoljavajuća kretanja u poljoprivrednoj proizvodnji ukazuje stopa rasta neto poljoprivredne proizvodnje, koja je tokom protekle decenije prosečno iznosila 1,3 odsto, a bruto vrednost 1,9 odsto, što su niže vrednosti u odnosu na period tokom 1980-ih. Optimalni model rasta računa s prosečnom stopom rasta poljoprivrede od 3,5 do četiri odsto tokom narednih deset godina. Imajući u vidu strukturu poljoprivredne proizvodnje Srbije, raspoložive resurse i dostignuti nivo produktivnosti, ocenjujemo da se promene moraju odvijati u pravcu rasta produktivnosti, stabilizacije prinosa i promene proizvodne strukture u biljnoj proizvodnji i dostizanja veće zastupljenosti stočarstva u vrednosti poljoprivredne proizvodnje.

Mora se zaustaviti smanjenje stočnog fonda, a povećati proizvodnja svih vrsta mesa i mleka. Učešće stočarstva u vrednosti poljoprivredne proizvodnje opalo je na oko 35 odsto, što je izuzetno niska vrednost i pokazatelj ekstenzivnosti poljoprivrede. Bez razvoja stočarstva, srpska poljoprivreda će ostati izvoznik jeftinih sirovina, što je sa aspekta potrebe razvoja prehrambene industrije nepovoljno rešenje.

Osnovni pravci razvoja u stočarskoj proizvodnji, u narednom periodu treba da budu usmereni u eliminisanje bilansnog deficita pojedinih proizvoda životinjskog porekla, povećanju potrošnje po stanovniku i rastu izvoza. Za realizaciju tih ciljeva zahteva se bezbedan sistem zdravlja životinja, ispravnost i kvalitet namirnica životinjskog porekla, adekvatna veterinarska kontrola životinja namenjenih dobijanju mleka, mesa i jaja, sve u lancu od ishrane do indentifikacije životinja i na toj osnovi dugoročno, sistematsko podsticanje proizvodnje u stočarstvu, čime se može izmeniti struktura ukupne stočarske proizvodnje. Stočarski proizvodi imaju sve veće potencijalne mogućnosti za izvoz.

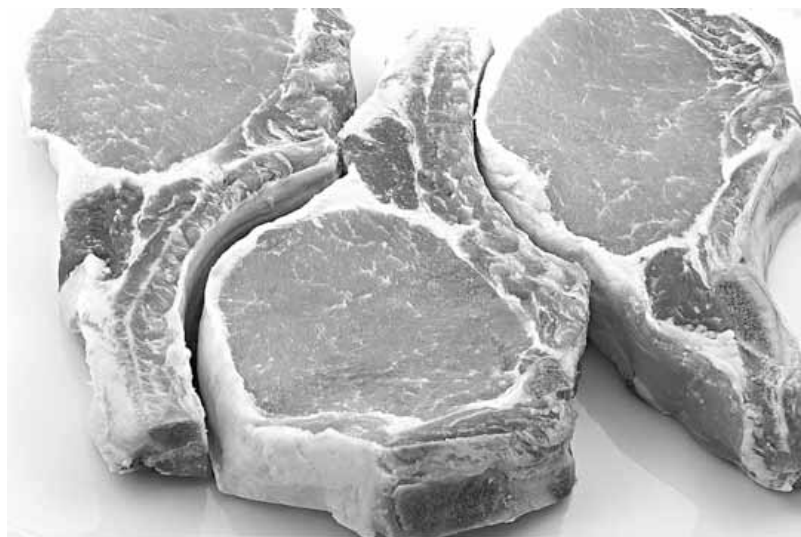
Poboljšanje stanja u proizvodnji mesa

Rastu vrednosti proizvodnje najviše bi doprinelo poboljšanje stanja u govedarstvu i svinjarstvu. Oba sektora suočena su s problemom neorganizovanog tržišta, skupom stočnom hranom (kao posledicom osciliranja prinosa ratarske proizvodnje), sporom implementacijom standarda i sivom ekonomijom. Proizvodnja u govedarstvu i svinjarstvu će zbog svoje osetljivosti biti među poslednjima zahvaćene liberalizacijom tržišta, što ostavlja prostor da se u narednom srednjoročnom periodu (3-5 godina) negativni trendovi zaustave i krenu u fazu rasta.

Osavremenjavanjem tehnologije ukupne **govedarske proizvodnje**, poboljšanjem genetskih osobina go-

veda, unapređenjem mlečnih tipova goveda, odnosno mesnih tipova, poboljšanjem uslova ishrane, boljim korišćenjem pašnjaka, većim udelom kvalitetne kabaste stočne hrane u ishrani, kao nege i zdravstvene zaštite može se povećati proizvodnja mesa. Ekonomskim podsticajima prilagođenim dužini biološkog ciklusa i brzini obrta kapitala i na toj osnovi povećanjem završne telesne mase utovljenih goveda (480-550 kilograma), procenjuje se da u narednih nekoliko godina proizvodnja govedeg mesa može biti povećana za oko 150.000 tona (370.000 utovljenih grla), a do 2020. godine na oko 180.000 hiljada (720.000 grla). Na toj osnovi, govede meso, naročito visoko kvalitetno juneće meso (baby beef) može ponovo postati jedan od vodećih izvoznih proizvoda na dosadašnjim i novim tržištima. Srbija sad ima dozvolu za izvoz kongitenta u EU bebi bifa od 8.870 tona, a izvozi se samo 10 osto. Razlog je što su prazne staje pa nema mesa!

Procenjuje se da će se prosečna mlečnost krava (uz povećanje postojećeg broja i izmenom rasnog sastava) povećati na 5.000 litara, a u tim uslovima ukupna **proizvodnja sirovog mleka** može dostići 1,92 milijardi litara godišnje. Pored toga, očekuje se proizvodnja od oko 200 miliona litara ovčijeg i kozjeg mleka. Ukupna proizvodnja mleka od oko 2,1 milijarde litara, zadovoljila bi ukupne potrebe domaćeg tržišta (svežeg mleka i mlečnih preradevina), a značajan deo mleka bi se mogao izvoziti u vidu

preradevina i autentičnih proizvoda visokog kvaliteta (beli sirevi, kajmak, kačkavalj).

Proizvodnja svinjskog mesa, povećanjem proizvodnje mesa po krmači i smanjenjem udela prasađi u ukupnom broju zaklanih svinja, mogla bi se povećati sa 270.000 tona u 2010. godini na 320.000 tona u 2015. godini i 390.000 tona u 2020. godini (oko 487.000 grla tovljenika), uz dalje poboljšanje genetskih osobina i odgovarajuću kvalitetnu ishranu, što zahteva potpuno obezbeđivanje zrnaste i najvećeg dela proteinske stočne hrane iz domaćih izvora. Ocenjeni obim proizvodnje bi zadovoljio potrebe domaćeg tržišta i omogućio izvoz, posebno preradevina visokog kvaliteta (šunka, kulen i drugo).

Proizvodnja ovčijeg mesa, povećanjem broja grla i poboljšanjem genetskih osobina ovaca i posebno poboljšanjem uslova ishrane i nege, mogla bi dostići oko 45.000 tona (23.000 tona u 2007/09.), pri čemu bi jagnjeće meso bilo dominantno.

U živinarstvu, gde je veoma brz transfer savremene tehnologije, zaoštrivanjem ciklusa proizvodnje (devovska jata, roditeljska jata, brojleri) povećanjem proizvodnje mesa sa sa-

Potencijali

Srbija raspolaže sa 5.097.000 hektara poljoprivredne površine (0,59 hektara po stanovniku). Od toga su 4.224.000 obradive površine (0,47 hektara po stanovniku) što je iznad standarda zemalja Evrope. Jer, u nekim zemljama EU obradive površine po stanovniku iznose: Holandija 0,06 hektara, Nemačka 0,19, Madjarska 0,51, Italija 0,20 hektara, Francuska 0,33 i Danska 0,50 hektara.

dašnjih oko 98.000 na 170.000 tona i jaja na oko 2,70 milijardi komada, mogu se osigurati potrebe domaćeg tržišta.

Tako bi **ukupna proizvodnja osnovnih vrsta mesa** mogla bi u 2020. godini dostići oko 790.000 tona (2012. godine je bilo oko 465.000 tona), a sa mesom divljači, konjskim mesom, ribom i iznutricama oko 850.000 tona. To bi zadovoljilo ukupnu tražnju domaćeg tržišta, odnosno potrošnju mesa od oko 63-67 kilogramu po stanovniku i omogućilo godišnji izvoz oko 95.000-135.000 tona mesa i preradevina.

Biljnu proizvodnju treba razvijati u pravcu: smanjenja ukupnih površina pod ratarskim usevima, povećanja površina pod industrijskim biljem, voćnjacima, vinogradima i livadama, povećanja prinosa po jedi-

Povećanjem proizvodnje mesa u živinarstvu mogu se osigurati potrebe domaćeg tržišta

Najznačajnije povećanje treba realizovati kod soje na oko 188.000 hektara. Osnovni usev za proizvodnju jestivog ulja ostaće suncokret, čija će proizvodnja biti povećana na oko 600.000 tona godišnje, uz značajno povećanje proizvodnje soje na oko 550.000 tona u zrnu. Ovim obimom proizvodnje uljarica obezbeđuju se ukupne potrebe za jestivim uljem na domaćem tržištu, značajan izvoz, kao i potrebne količine proteinskih hraniiva za stočarsku proizvodnju. Polazeći od značaja soje, posebnim merama treba podsticati njeno širenje kao glavnog useva.

Površine pod **krmnim biljem** treba povećati sa 460.000 hektara na 610.000 hektara, odnosno za oko 150.000 hektara, pri čemu znatno treba povećati površine pod leguminozama, grahoricom i stočnim graškom. U njivskom sistemu gajenja treba uvoditi više krmnih leptirnjaka (lucerke i deteline), krupnozrnih mahunjača, zeleni grašak, grahoricu, bob i lupinu. Pored podsticanja povećanja proizvodnje i poboljšanja kvaliteta krmnog bilja na oranicama, sejanim i prirodnim travnjacima, pažnju treba posvetiti unapređenju tehnologije pripreme, čuvanja i korišćenja ove hrane.

Površine pod povrćem treba povećati sa 273.000 hektara na 350.000 hektara, u čemu su i dalje najveće površine pod krompirom (oko 123.000 hektara). U cilju modernizacije povrtarske proizvodnje treba težiti ka povećanju produktivnosti i razvoju sistema visokovrednih ekoloških proizvoda, a sve u skladu sa zahtevima domaćeg i stranog tržišta. Za realizaciju tih ciljeva potrebno je poboljšati domaću selekciju i uvoditi strane visokoprinosne sorte, primeniti nove tehnologije, povećati korišćenje sistema za navodnjavanje i zalivanje, proširiti proizvodnju u zaštićenom prostoru, posebno na porodičnim gazdinstvima sa malim posedom i većim brojem radno sposobnih članova.

U voćarsko-vinogradarskoj proizvodnji, potrebno je zaustaviti smanjivanje broja stabala kontinentalnih vrsta voća, čokota vinove loze i ukupnih površina pod vinogradima. Značajnijim povećanjem prinosa po jedinici kapaciteta, može se povećati i učešće ovih grana u strukturi vrednosti ukupne poljoprivredne proizvodnje. Razvoj **voćarstva**, sa velikih plantažnih voćnjaka u monokulturi, pretežno na ravničarskom području, treba usmeriti na nove zasade locirane u odgovarajućim agroekološkim rejonima, u brdovitom području, uvažavajući lokalne

pomo-ekološke potencijale. Povećanje broja vrsta i sorata zahteva unapređenje domaće selekcije određenih vrsta kontinentalnog voća, ali i uvoz odgovarajućeg sortimenta visoke proizvodne i tržišne vrednosti (maline, kupine, oraha, lešnika).

Za uvođenje jasnih **standarda u oblasti poljoprivredne proizvodnje**, kontroli bezbednosti i kvaliteta hrane, kao i primeni utvrđenih standarda neophodna je finansijska pomoć države. Jedino primenom evropskih standarda poljoprivredna proizvodnja može jačati, razvijati se i postati konkurentna.

Za uspešan razvoj poljoprivredne proizvodnje potrebno je racionalno strateško planiranje i finansiranje poljoprivrede od strane države. Država treba da stvori preduslove za razvoj tržišta poljoprivrednih kredita.

Dakle, u sprovođenju agrarne politike, naročitu pažnju treba posvetiti ravnomernom regionalnom razvoju, odobravanju povoljnih kredita, obezbeđivanju nepovratnih sredstava za unapređenje proizvodnje, zaštiti životne sredine, podsticanju plasmana domaće proizvodnje na nova tržišta, razvoju poljoprivredne tehnologije, jačanju konkurentnosti domaće proizvodnje, usklađivanju naših zakona sa zakonskom regulativom EU, kontinuiranom povećanju poljoprivrednog budžeta i očuvanju maksimalno dozvoljenog nivoa subvencija.

Proizvodnju, promet i preradu poljoprivrednih proizvoda treba liberalizovati, uz istovremenu primenu mera poreske i kreditne politike, kao i politike direktnih subvencija kojima će se podsticati i štitići domaći poljoprivredni proizvođači.

Neophodno je čvršće povezivanje primarne poljoprivredne proizvodnje sa prehrambenom industrijom i drugim industrijskim granama zasnovanim na poljoprivrednim proizvodima. Stabilni i realni pariteti cena, podsticajna poreska politika, stimulacija izvozne orijentisanih programa i realizacija viših nivoa finalnih poljoprivrednih proizvoda treba da budu predmet dugoročnih mera poljoprivredne politike.

Istovremeno, zaštitom geografskog porekla i brendiranjem domaćih proizvoda omogućava se proizvođačima da povećaju vrednost svojih proizvoda pridodajući im dodatni kvalitet kao rezultat njihove geografske određenosti i povezanosti sa tradicionalnim načinom proizvodnje.

(Autor je član Odbora za selo Srpske akademije nauka i umetnosti)

UTICAJ VISOKIH TEMPERATURA NA MUZNA GOVEDA

Smanjenje apetita i količine mleka

Kada temperatura pređe 27-28°C i ako je vlaga vazduha oko 80% dolazi do toplotnog stresa i drastičnog smanjenja produkcije mleka

Ambijentalna temperatura u rasponu između 10 i 20°C smatra se kao poželjna za život goveda. Goveda su životinje koje tolerišu veliki raspon temperature. Temperatura od +10 do -5°C dobro se podnosi pogotovo ako imaju mogućnosti kretanja i adekvatnu ishranu. Čak i temperatura ispod -5°C ne stvara velike probleme. Na toj temperaturi životinje troše nešto više hrane koju koriste za održavanje telesne temperature. Međutim, adaptacija na visoke temperature ide nešto teže. Već iznad 22°C počinje prilagođavanje pogotovo ako je u vazduhu povećan procenat vlage.

Kada su u pitanju muzne krave preporučuje se optimalna temperatura od +5 do + 21°C. Porastom tempe-

rate sredine povećava se stepen respiracije koji je primarni mehanizam kojim goveda odaju toplotu. Tako je po nekim istraživanjima brzina respiracije pet puta veća kada se temperatura poveća od +10°C do + 40°C.

Kada je temperatura spoljne sredine iznad 24°C smanjuje se konzumiranje hrane i dolazi do opadanja proizvodnje mleka. Iz napred iznetog može se zaključiti da visoka temperatura dovodi do smanjenja apetita što za posledicu ima smanjenje količine mleka. Kada temperatura pređe 27-28°C i ako je vlaga vazduha oko 80% dolazi do toplotnog stresa i drastičnog smanjenja produkcije mleka. Toplotni stres više utiče na visoko proizvodne krave nego na nisko produktivne, a naročito su osetljive krave

koje su u vrhu laktacije.

Kod ovakvog stanja veoma je važno smanjiti temperaturu i isprovocirati krave da uzimaju hranu. Najjednostavniji način je kravi ponuditi hranu u noćnom periodu kada je nešto hladnije. Pored ovoga pribegavamo još nekim metodama rashlađivanja kao što su pravljenje promaje, ventilatori koji mogu biti horizontalni i vertikalni kao i orošavanje životinja ili krova, i smanjivanje ambijentalne temperature. Ovim metodama omogućavamo da kravi pospešimo apetit, a samim tim i povećamo produkciju mleka. Pored toga treba obezbediti da krave stalno imaju na raspolaganju svežu pitku vodu.

Izvor: PSS Sombor
Foto: D. Čosić

Za muzne krave preporučuje se optimalna temperatura od +5 do + 21°C

<p>Доо ветеринарска станица САВА СРЕМ</p> <p>Лаћарак</p>	<p>Лаћарак, 022/670-750, ул. 1. Новембар 266 Др. вет. мед. Радован Цикуша и Др. вет. мед. Ненад Раичевић</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Лечење - Вакцинација - Вештачко осемењавање - Превентива - Трихиноскопија - Продаја пилића - Сточна храна - Премикси - Лекови
	<p>Сремска Митровица, 022/618-020, ул. Петра Прерадовића 80 Др. вет. мед. спец. Миленко Перић</p>	
	<p>Мартинци, 022/ 668-387, ул. Војвођанска 9 Др. вет. мед. спец. Сава В. Шарац</p>	
	<p>Чалма, 022/685-600, ул. Победа 24 Др. вет. мед. Милорад Кевић</p>	
	<p>Велики Радинци, 022/660-230, ул. Моше Пијаде 7 Др. вет. мед. Наташа Секулић</p>	

VETERINA

UPALA MLEČNE ŽLEZDE - MASTITIS

Пише: **Dr. vet. med. spec. Sava Šarac**

Redovni pratilac smanjenje higijene i propusta

Mlečna žlezda je specifikum životinja koje se zajedno zovu sisari. Nastala je evolucijom znojnih i lojnih žlezda kože. Po prvi put u razvoju živog sveta javlja se sekret koji je sam po sebi dovoljan da prehrani po svemu evolutivno savršenije i osetljivije mladunče. Patološke promene koje prate promenu sekreta, smanjenje i prestanak lučenja mleka, grupišemo u kompleks obolenja koje nazivamo – **mastitis**. Pojava je karakteristična za sve sisare, no tema današnjeg rada je pojava obolenja u proizvodnji kravljeg mleka. Javlja se često, sezonska je (najčešće leti), a redovni je pratilac smanjenje higijene i tehnoloških propusta, a ni najsvremenije i tehnički najpremljenije proizvodnje nisu slobodne od pojave ove bolesti.

Imamo nekoliko grupa i vrsta po kojoj razvrstavamo obolenje. U zavisnosti od brzine nastanka i trajanja: perakutni traje 1 dan, akutni traje 1-3 dana, subakutni traje 4-6 dana i hronični traje više od 7 dana. Po poreklu mogu biti hemijski, traumatski, alimentarni (hranidbeni) i najčešće i po pravilu mikrobiološki (virusi, bakterije i gljivice). Poreklo inzulta determiniše tip i tok ali po pravilu na sve izazivače nadoda se i bakterija. Po kliničkoj manifestaciji mogu biti: kli-

nički (manifestni) i subklinički (koji se dijagnostikuju specijalnim metodama i laboratorijski). Što se inteziteta tiče mogu biti lokalno karaktera i sa promenama opšteg stanja (TRIAS-a).

Dijagnostika

Jedan od osnovnih znakova bolesti je promena izgleda, boje i kvaliteta mleka. Najčešće se radi proba pred mužju gde se na cediljki crne boje sa nekoliko mlazeva iz svake četvrti, kontroliše organoleptička promena. Četvrtu u kojoj se desila promena karakteriše se sa pojavom ugrušaka. Promena boje je takođe pouzdan znak pojave obolenja. Otok i bolnost pojedinih četvrti ili cele marmarne regije takođe je pouzdan znak koji nas uvodi u dijagnostiku obolenja. I na kraju promena opšteg stanja TRIAS-a (puls temperatura disanje i kontrakcije buraga) ukazuju na septikemičnu fazu bolesti (ulazak izazivača u krvotok) sa ozbiljnim narušavanjem zdravstvenog statusa. Mnoge savremene farme sa naprednim tehnologijama imaju na muznim jedinicama detektore mastitisa koji reaguju na promenu temperature mleka kao i na sastav mleka. Postoje i laboratorije koje se bave dijagnostikom i kvalitetom mleka. Te ustanove se otkrivaju povećanje broja somatskih ćelija (indikatora početka patoloških procesa na vimenu) i tako blagovremeno upozoravaju držaoca da preduzme određene korake, kako bi

Blagovremena dijagnostika i pravovremeni tretman preduslov su za sprečavanje i izlečenje bolesti

sprečili dalje napredovanje procesa i štetu. Nadalje u tim laboratorijama se vrši zasejavanje kultura bakterija koje se nalaze u mleku i njihovu determinizaciju.

Preventiva i terapija

Osnovna stvar i polazna osnova pri sprečavanju pojave ovih bolesti, je čovek odnosno ljudski faktor. Dizanjem tehnološke svesti, povećanjem

higijene, kvalitetnijom ishranom, kao i tesna saradnja sa veterinarskom službom, doprinosi ako ne iskorenjivanju onda bar smanjenju pojave i širenju, kao i ranom uočavanju blagovremenom tretmanu. Postoje u svetu (kod nas još uvek nema registrovanih) vakcina protiv Mastitisa, koje u zavisnosti od regiona i klimatske zone daju šarenolike rezultate.

Terapija se zasniva na laboratorijskim analizama i preporučenom an-

tibiogramu (najbolji odabir antibiotika i hemoterapeutika). Na terenu je najčešći slučaj, da se na osnovu nekoliko analiza primenjuje kombinacija lekova preporučenih od nadležne laboratorije. Blagovremena dijagnostika i pravovremeni tretman preduslov su za sprečavanje i izlečenje, dok pogrešna i kasna terapija po pravilu proces produžavaju i kao jedan od najčešćih ishoda javlja se gubitak napadnute četvrti (zasušenje). To takvo zasušenje je najčešće nepovratno-trajno, i retko se dešava da sa novom laktacijom četvrt ponovo postane funkcionalna. Već je pomenuto da proces prenešen na organizam, mora da se tretira tom terapijom, dok se lokalni proces (bez promene TRIAS-a) tretira samo lokalno. Način lokalnog tretmana trebalo bi obaviti uz konsultacije i pod kontrolom veterinara, koji i po pravilu profesije mora da isprati proces celim tokom.

Da zaključim, pojava mastitisa u proizvodnji mleka je problem sa kojim se stalno srećemo. Podizanje odgovajne svesti, aplikovanjem savremenih dijagnostičkih i teapijskih metoda uz stalni nadzor veterinarske službe, doprinosi minimiziranju odnosno kontroli pojave obolenja. Rasni sastav, sezona, ishrana (vrlo bitan momenat), higijena predstavljaju faktore koji su vrlo važni u praćenju i tretmanu ovih obolenja i ukoliko ih dobro upoznamo i kontrolišemo biće nam olakšana kotrola i uspeh u borbi sa ovom stalno pretećom pojavom.

Sušenje zelene krme na napravama

Prof. dr Pero Erić
Poljoprivredni fakultet Novi Sad
Departman za ratarstvo i povrtarstvo

Dosušivanje zelene krme (sena) produvanjem suvog vazduha ima određenih prednosti nad ostalim načinima sušenja. Izbegava se vremenski rizik i gubici prouzrokovani nepovoljnim vremenom. Krma se uklanja pravovremeno sa pokošene površine i omogućava nova regeneracija travnjaka

Spravljanje sena na pokošenom polju i sušenjem zelene krme na napravama iznad površine zemlje, znatno je bolje u odnosu na prethodne načine. Naprave se koriste zbog često nepovoljnih vremenskih uslova (česte kiše) tokom vegetacionog perioda i nemogućnosti sušenja na zemlji. Na taj način, smanjuju se gubici kako u prinosu, tako i kvalitetu sena. Zbog izdataka za izradu ovih naprava, cena sena je nešto veća. Međutim, smanjenje gubitaka u prinosu i kvalitetu sena je znatno veće,

što opravdava njihovu primenu i veći su prinosi narednih otkosa, jer se ne ometa se podrastanje i regeneracija narednog otkosa.

Naprave za sušenje zelene krme u seno iznad površine zemljišta mogu biti: rozge (brklje), baskije, kozolci, piramide, presle, nastrešnice i švedski jahači (sl. 1).

Veštačko sušenje zelene krme

Ako pokošenu zelenu krmu treba što pre skloniti sa travnjaka na pogodno mesto, može se dosušiti i na veštački način, produvanjem suvog vazduha pod pritiskom. Praktično, spravljanje sena tj. dosušivanje zelene krme se vrši u objektima za čuvanje sena do njegove upotrebe. Prethodno sušenje se vrši u otkosima ili valovima do sadržaja vode ispod 50%, najčešće između 30-40%. Potom se puluprosušena zelena krma skuplja, odnosi sa travnjaka i slaže na mesto za dosušivanje produvanjem i nakon konačnog sušenja i dobijenog sena, seno se čuva na mestu do upotrebe.

Za sušenje zelene krme produvanjem izgrađuju se odgovarajući objekti sa ugrađenim uređajima za sušenje. Ovi uređaji su postavljeni u podnom delu koji je izdubljen, a iznad njega se postavlja drvena rešetka po dužini. Na njemu se ugrađuje distribucionni sistem kanala za produvanje vazduha i sušenje zelene krme. Ovaj sistem može biti različito postavljen, od različitog materijala (drveni, plastični i dr.). Sistem kanala se usmerava horizontalno, u osnovi i vertikalno. Oko kanala se slaže poluosušena (provenuta) zelena krma sa 25-35% (u zavisnosti od uslova nekad

i do 45%) sadržaja vlage. U ove sisteme se uduvava vazduh sa ventilatorima pod jakim pritiskom i struji kroz krmu na sve strane, što omogućava pravilan i dovoljno povezan raspored vazdušne struje (sl. 2).

Ventilator se postavlja na čeonj strani objekta (ili kamare) na ulazni

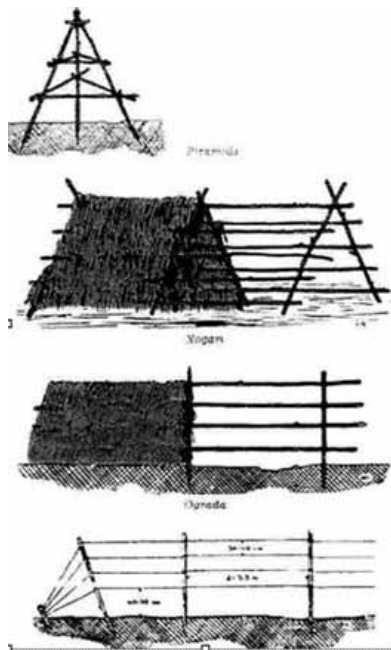
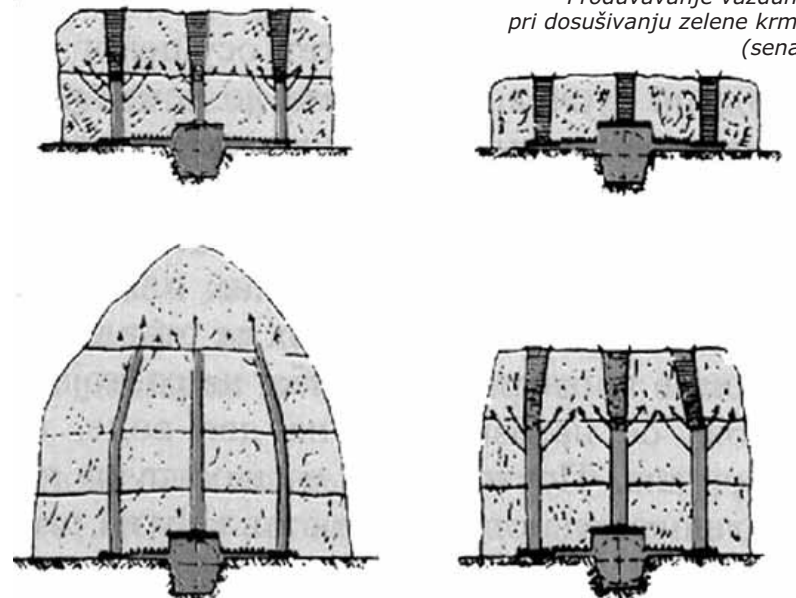
(glavni) kanal ili otvor distribucionog sistema. Pri sušenju, vazduh koji se ubacuje ne sme imati veću relativnu vlažnost od 60-70%. U protivnom, efekat može biti suprotan, zbog ubacivanja veće vlage nego što je faktički u zelenoj krmu. Produvanje i sušenje traje obično 30-70 časova, zavisno od početnog sadržaja vlage u zelenoj krmu. Dosušivanje stalno mora da prati odgovarajuća kontrola vlage, koja se vrši termosondom, merenjem dubinske temperature sena u kamari. Pri denjenju kamare na određena mesta postavljaju se izbušene plastične cevi do 2 m dužine (pod uglom oko 45° prema zemlji) kroz koje se ubacuju termometri i meri temperatura. Veća unutrašnja temperatura skoro redovno izaziva veću vlažnost pogodnu za mirkobiološku aktivnost, kada treba intervenisati.

Dosušivanje zelene krme (sena) produvanjem suvog vazduha može biti pomoću hladnog i toplog vazduha. Hladno produvanje je najčešće u praksi, ekonomičnije je, bezbednije i zavisi samo od vlažnosti spoljnog

vazduha. Topli vazduh se primenjuje samo pri izuzetno nepovoljnom vlažnom vremenu, ili pri spravljanju posebnih kategorija sena sa ubrzanim sušenjem. Ovaj način dosušivanja zahteva specijalne tehničke uređaje za zagrevanje vazduha uz znatno veći utrošak energije kao i stručni kadar. Dobra strana ovog načina sušenja je što ne zavisi od spoljne vlage.

Dosušivanje zelene krme (sena) produvanjem suvog vazduha ima određenih prednosti nad ostalim načinima sušenja. Izbegava se vremenski rizik i gubici prouzrokovani nepovoljnim vremenom. Krma se uklanja pravovremeno sa pokošene površine i omogućava nova regeneracija travnjaka. Gubici presušivanjem se izbegavaju ili svode na najmanju meru i smanjuju se prekomerno gaženje travnjaka mašinama. Dosušivanje je skuplje od prethodnih načina, ali ga prednosti opravdavaju. Gubici u prinosu i kvalitetu se smanjuju i do 20% u odnosu na sušenje na površini zemljišta.

Slika 2.
Produvanje vazduha pri dosušivanju zelene krme (sena)

Slika 1.
Naprave za sušenje sena

JEDNOGODIŠNJE KRMNE MAHUNARKE

Stočna hrana bogata biljnim proteinima

Jednogodišnje krmne mahunarke u obezbeđenju stočne hrane bogate biljnim proteinima, od posebnog su značaja za muznu stoku, mlada i priplodna grla

Stanje u stočarstvu naše zemlje karakterišu slabi rezultati, praćeni stalnim padom proizvodnje svih vrsta domaćih životinja. Ovo je uzrokovano nemogućnošću ispunjavanja zahteva koje nameće intenzivna stočarska proizvodnja.

Uspešnu i intenzivnu stočarsku proizvodnju, pored ostalog (dotrajali objekti, izraubovana oprema, nezadovoljavajući zdravstveni status životinja), mora da prati uspešna proizvodnja dovoljne i kvalitetne stočne hrane, pre svega, proizvedene na oranicama.

Proizvodnja stočne hrane na oranicama podrazumeva takav izbor krmnih biljaka sa kojima je moguće, u konkretnim uslovima agroekološkog rejonu, ostvariti najveću proizvodnju po jedinici površine, prvenstveno proteina.

Stoga, posmatrano sa aspekta obezbeđenja biljnih proteina, u intenzivnoj stočarskoj proizvodnji

Stočni grašak

osnovu ishrane domaćih životinja (preživara i nepreživara), u toku vegetacije i van vegetacionog perioda, čini stočna hrana proizvedena od određene grupe leguminoznih biljaka koje se u proizvodnji krme nazivaju jednogodišnje krmne mahunarke, odnosno u proizvodnji zrna kao koncentrovanog stočnog hraniva jednogodišnje zrnene mahunjače.

Dakle, ono što su krmne okopavine u obezbeđenju stočne hrane bogate ugljenim hidratima - kao energetska hraniva, od posebnog značaja za tovnu stoku, to su jednogodišnje krmne mahunarke u obezbeđenju stočne hrane bogate biljnim proteinima, od posebnog značaja za muznu stoku, mlada i priplodna grla.

PRED SETVU ULJANE REPICE

Uslovi gajenja i tehnologija proizvodnje

Najbolji predusevi za uljanu repicu su rani krompir i rano povrće, ali i strnine poput pšenice i ječma, jer ostavljaju dovoljno vremena za kvalitetnu pripremu zemljišta

Uljana repica se uspešno može proizvoditi na različitim zemljištima, ali uz primenu kvalitetne agrotehnike. Najviše joj odgovaraju duboka, plodna, rastresita zemljišta, neutralne do slabob alkalne reakcije, koja nisu sklona formiranju pokorice. Vrlo dobre rezultate daje i na nešto vlažnijim, ali dobro prozračenim i plodnim zemljištima. Građa korena i njegova slabija usisna moć ukazuje da bi u setvi uljane repice trebalo izbegavati teža, zbijena i zemljišta sa nepropusnim podoraničnim slojem, kakav je na primer pseudoglej. Na lakšim zemljištima daće bolji prinos od većine drugih ratarskih kultura. Može se uspešno gajiti i u brdskoplaninskim područjima (do nadmorske visine 750 m).

Padavine

Uljana repica je veliki potrošač vode i za svoj rast i razvoj zahteva značajnije količine padavina (godišnje 500-750 mm). Međutim, kao i kod drugih ratarskih kultura, pored ukupne količine padavina važna je i njihova distribucija tokom vegetacione sezone. Najosetljivija na sušu je u fazi formiranja cvetnih pupoljaka do cvetanja (intenzivan porast) i u fazi nalivanja zrna. U određenim regionima, problem može biti i nedostatak vode u setvi, što rezultira neujednačenim nicanjem, ponekad i izostankom nicanja, zakasnelim razvojem do zime i slabijim prezimljavanjem. Zadržavanje površinskih voda u proleće može dovesti do propadanja useva (truljenja korena).

Plodored

Kao i većinu drugih ratarskih biljaka, uljanu repicu treba gajiti u plodoredu, istovremeno izbegavajući biljne vrste sa kojima repica deli zajedničke štetočine ili bolesti kao što su slačica, suncokret, soja, grašak, mahunjače i deteline. Najbolji predusevi za uljanu repicu su oni koji ostavljaju dosta vremena za kvalitetnu pripremu zemljišta, bez korova kao što su rani krompir, rano povrće, ali i strnine poput pšenice i ječma.

Prašenje strništa

Prašenje strništa ili plitko oranje (dubine 10-12 cm), nakon žetve strnina (pšenica, ječam) od izuzetne je važnosti za uspeh celokupne proizvodnje. Naime, njime se prekida kapilarni uspon vode, te time čuvaju izuzetno važne zalihe vode u

zemljištu u delu godine koji je jako deficitaran sa vlagom. Time se promoviraju korovi na rast, ali i delimično zaoravaju žetveni ostaci.

Osnovna obrada i predsetvena priprema

Ima za cilj stvaranje optimalnih uslova za rast i razvoj mlade biljke, njeno kvalitetno i ujednačeno klijanje i nicanje, te dobro ukorenjivanje. Osnovna obrada se izvodi na 20-30 cm, poželjno najkasnije 20-tak dana pre setve, tako da bi se uspostavili optimalni procesi u zemljištu. Posle je poželjno izvršiti drljanje da bi se zatvorile brazde i poravnala površina. Ovim se postojeća vlaga u zemljištu bolje čuva što omogućava kvalitetniju predsetvenu pripremu, koja se obavlja setvospremačima u jednom ili nekoliko prohoda, dok se u površinskom sloju od oko 6 cm ne stvori sitnomrvičasta struktura, a na samoj površini sitnije grudve (prečnika do 3 cm).

Setva u tek poorano i pripremljeno zemljište može rezultirati neujednačenim nicanjem i rasporedom biljaka, te je stoga treba izbegavati.

Đubrenje

Kao i kod drugih ratarskih kultura i kod uljane repice đubrenje bi trebalo raditi nakon kvalitetne analize zemljišta, ali i predviđenog prinosa po jedinici površine. Bitno je da je ona dobro izbalansirana, tj. da biljka ima svih potrebnih hraniva u određenim fenofazama svog rasta i razvoja. To je garant visokih, ali i stabilnih prinosa. Orijevac, kao i đubrenje nekog srednje plodnog

zemljište bi bilo potrebno 120 kg/ha azota (N), oko 80 do 100 kg/ha fosfora (P_2O_5) i oko 130-150 kg/ha kalijuma (K_2O). Veći deo kalijuma i fosfora vraća se sa žetvenim ostacima u zemljište, tako da se ne iznosi se sa parcele. Polovinu ukupne količine fosfora i kalijuma treba dati pod osnovnu obradu, a preostali deo predsetveno. Sa primenom azota treba biti oprezan. Naime, prevelike količine azota u jesen rezultiraju prebujnim usjevom koji se neće dovoljno dobro «okaliti» za zimu, a u slučaju dužih i intenzivnijih mrazeva i niskih temperatura dolazi do znatnog smanjenja sklopa. Obično se daje 1/3 azota predsetveno, a preostali deo u proleće putem prihrane. Ponekad može biti problema i sa drugim makro i mikroelementima, npr. kalcijumom, koji se može dodati pred oranje, u obliku kreča. Uljana repica dobro reaguje na organska đubriva poput stajnjaka, ali je njihova upotreba ograničena budući je vreme od skidanja preduseva do setve uljane repice kratko.

Setva

Optimalni rokovi za setvu uljane repice su kraj avgusta i prva polovina septembra i treba ih poštovati. Dovoljne količine vlage u tom periodu dovode do nicanja useva za 4-6 dana. Treba izbegavati ranije, ali i kasnije rokove setve. Prerana setva dovodi do prebujnog, osetljivog useva, koji može početi sa rastom u stablo i loše podneti niske temperature tokom zime, što rezultira smanjenjem sklopa, a time i oslobađanjem prostora za razvoj korova. Prekasna setva rezultira nedovoljno razvijenim biljkama, sa malo

rezervnih materija u korenu i stabljici. Takve biljke lakše izmrzavaju i teže se regenerišu, kasne u porastu i po pravilu daju lošiji prinos. Setva uljane repice je izuzetno važna agrotehnička mera koja uveliko određuje kasniji razvoj biljaka, pa i prinos. Sklop biljaka na polju treba da je u skladu sa preporukom semenske kuće i oplemenjivača, kreatora sorte. Preredak sklop daje jače razgranate biljke, ali i otvara prostor za razvoj korova. Pregust usev rezultira slabijom, tanjom stabljikom sklonom poleganju. Setvu treba obaviti u optimalnom roku, plitko, na 2-3 cm dubine. Nakon setve, ako za to postoje uslovi, treba navodnjavati ili valjati. Repica se seje u redove sa razmakom od 20-30 cm. U našim

agroekološkim uslovima smatra se da 70% zasejanih semena iznikne, a da u toku zime propadne maksimalno do 30% biljaka. Potrebna količina semena, zavisno od sorte, kreće se od 4 do 5 kg/ha i treba osigurati 70-85 biljaka na m^2 posle nicanja ili 55-65 biljaka na m^2 u žetvi. Kvalitetno, deklarirano seme je osnovni preduslov uspešne proizvodnje.

(Nastavak u idućem broju)

*Dr Ana Marjanović Jeromela,
dr Radovan Marinković,
dr Sreten Terzić,
Mr Petar Mitrović,
dipl.ing – master Željko Milovac
Institut za ratarstvo
i povrtarstvo, Novi Sad*

Poreklo i značaj uljane repice

Poreklo uljane repice se veže za Evropu i Aziju. Prema literaturnim podacima, pre 5,5 hiljada godina bila je poznata u srednjoj i severnoj Evropi, a pre 4 hiljade godina u Kini. Stari Grci i Rimljani koristili su ulje repice za osvetljavanje. U 16. veku postaje interesantna kao ratarska kultura, kada počinje da se seje u Holandiji, a zatim se širi na preostali deo Evrope. Izrazita divergentnost unutar ove vrste omogućila joj je veliku rasprostranjenost. Danas se uljana repica u svetu gaji na oko 33 miliona ha, sa tendencijom povećanja. Najveći proizvođači su Kina, Indija i Kanada. Od evropskih zemalja najviše se gaji u Poljskoj, Nemačkoj, Francuskoj i Velikoj Britaniji.

Pored soje, palme i suncokreta uljana repica je jedna od najvažnijih uljanih kultura i sa njima čini 72% ukupne svetske proizvodnje biljnih ulja. U Evropi je uglavnom rasprostranjena ozima (seje se u pozno leto, odnosno ranu jesen) forma stoga što postiže više prinose zrna i ulja po jedinici površine u odnosu na jaru (koja se seje u rano proleće). Pored ulja koji je primarni proizvod i kojeg u zrnu ima od 40-48%, uljana repica je značajan izvor proteina. Visok sadržaj eruka kiseline u pojedinih sortama omogućio je primenu uljane repice i u industriji u vidu maziva. Metil estar, dobijen iz repičinog ulja, uspešno se koristi za rad dizel motora. Glavni razlozi za

podsticanje proizvodnje i plasmana biodizela, a time i širenja uljane repice su: preusmeravanje poljoprivrede sa prekomerne proizvodnje žitarica na nove industrijske biljke, kao i ekološki razlozi, obzirom da je biodizel manji zagađivač od mineralnog dizela. Značajna je i pčelinja paša, s obzirom da uljana repica cveta rano u proleće, s periodom cvetanja od 15-25 dana i predstavlja prvu značajniju pčelinju pašu. Cvetovi su bogati polenom i nektarom, tako da sa 1 ha pčele proizvede i preko 80 kg meda. Gledajući vegetacionu sezonu, uljana repica rano napušta zemljište što omogućava pravovremenu i kvalitetnu pripremu za sledeći usev.

Povratak tradicijama sela

- Pećinci su mala opština i to je još jedan razlog više da se shvati da ključ našeg oporavka ne leži samo u blizini Beograda, što svakako nije nevažno, nego i u što bržoj obnovi naših sela, jer na taj način, sa jedne strane, stvaramo proizvode koji se mogu prodati, a sa druge, upošljavamo deo naših sugrađana koji ne mogu sebi da nađu posao - objašnjava Milan Aleksić

Prema poslednjem popisu, pećinačko selo Ogar broji tek nešto više od hiljadu stanovnika i kao takvo spada u grupu manjih sremačkih naselja. Kao što je to slučaj sa drugim selima u Sremu i Srbiji, teški uslovi života i nesigurnost zanimanja poljoprivredom uslovi su velike migracije stanovništva i znatno smanjene nataliteta, tako da je za dve burne decenije koje su obeležile kraj prošlog i početak novog veka broj mladih Ogaraca više nego prepolovljen. I dok je krajem osamdesetih godina u svakom od četiri razreda tadašnje Osnovne škole „Dušan Jerković“ bilo u proseku 20 đaka, danas ih je tek tridesetak – ukupno.

Pa ipak, i pored nezavidne situacije u kojoj se nalaze, Ogarci, vesni da u mucu nisu jedini, trude se da pobeđu sve teškoće i sačekaju neka bolja vremena koja će, nadaju se, svojim radom, požrtvovanošću i izdrživošću zaslužiti.

Ključ je u poljoprivredi

Kako ističe **Milan Aleksić**, član Saveta Mesne zajednice i direktor Agencije za razvoj opštine Pećinci, shvatajući da je selo glavni motor opstanka i budućeg razvoja Pećinaca, lokalna samouprava trudi se da, koliko je to u njenoj moći, pomogne Ogar i Ogaracima koji ne žive od poljoprivrede obezbedi zaposlenje.

- Ovo je poljoprivredno selo, čiji paori spadaju u one sa malim posedićima, koji ne mogu sami sebe da održavaju, pa shodno tome ne treba mnogo trošiti reći da bi se pokazalo kako se u ovom teškom vremenu živi. Sa druge strane, Pećinci su mala opština i to je još jedan razlog više da se shvati da

Rade Timotić

Centar Ogara

Milan Aleksić

ključ našeg oporavka ne leži samo u blizini Beograda, što svakako nije nevažno, nego i u što bržoj obnovi naših sela, jer na taj način, sa jedne strane, stvaramo proizvode koji se mogu prodati, a sa druge upošljavamo deo naših sugrađana koji ne mogu sebi da nađu posao - objašnjava Aleksić.

Veličina prosečnog poseda u Ogaru iznosi oko šest jutara i na toj površini, ovi vredni paori seju ratarske kulture među kojima prednjače pšenica, jačam i kukuruz. Ove godine, kažu, pšenicu su ubile niske otkupne cene, a kukuruz će, ako ne bude obilnijih padavina dotući sunce.

- Kompletna opština, ove godine dobila je jako malo kiše, mnogo manje nego drugi delovi Srema i to će se, nema sumnje, odraziti na kukuruz koji već sad ne stoji baš naj-

bolje. Što se tiče pšenice, situacija je bila dosta šarena, negde je bilo bolje, negde lošije, ali prosečan rod je bio oko 50 metara po hektaru, tako da, što se tiče samog roda, ne možemo se požaliti. Sa druge strane, po mojoj proceni ako se nešto u skorije vreme ne promeni, odnosno, ako ne bude obilnijih padavina, možemo očekivati da će kukuruz podbaciti do pedeset posto, što će dodatno otežati život Ogarcima koji žive samo od poljoprivrede - priča Milan Aleksić i dodaje da je nikada dovoljno stabilan život od ratarstva poslednjih godina znatno uticao i na smanjenje stočnog fonda, tako da se Ogar od kraja u kojem je posebno svinja bio jedan od glavnih stubova preživljavanja gotovo u potpunosti ispraznio od stoke: - Situacija u kojoj se Ogar nalazi zaista nije na zavidnom nivou. Upravo otuda, posao lokalne samouprave, ali i Saveta nije samo da brine o komunalnoj infrastrukturi, jer ako želimo da neko ostane na selu, onda moramo stvoriti i radna mesta. Težak život naterao je, da tako kažem, ljude da se Savetu obraćaju po mnogim pitanjima, tako da smo mi danas imamo obavezu prema našem selu

da naše Ogarce, kada i koliko je to moguće uposlimo i tako doprinesemo da ostanu na selu i ne idu dalje. Neko to može da kritikuje, nego da hvali, ali ako sve to zanemarimo, neće biti teško videti da mi to zaista moramo da radimo.

Da život u Ogaru traži dosta truda i požrtvovanosti smatra i meštalinin ovog sela **Rade Timotić**, koji na svojih četiri jutara zemlje seje ratarske kulture, pre svega pšenicu i kukuruz.

- Nije lako biti seljak, posebno u malom selu kakvo je Ogar, čija je osnovna karakteristika mali posed. Kao što znate, ove godine žito je rodilo, ali je cena loša, trenutno je pred nama kukuruz i vedećmo kako će to ispasti. Dosadašnja kretanja ne nagoveštavaju posebno dobar rod, ali ma kakav bio, biće bolji nego prošle godine, kada nismo imali skoro ništa - smatra Timotić.

Kada pak govorimo o komunalnoj infrastrukturi, za sada Ogar ima izgrađenu vodovodnu mrežu kojoj je, kako kažu Ogarci, potrebna hitna rekonstrukcija, dotrajala rasveta je obnovljena i trenutno se čeka na kanalizaciju. U selu postoji i lepo uređena ambulanta koja predstavlja istureno odeljenje pećinačkog Doma zdravlja „Dr Dragan Funduk“ i radi svakog ponedeljka, srede i četvrtka.

Petar Teodorović "Uča"

Odumiranje društvenog života

Do ne tako davno, najveći deo društvenog života u Ogaru bio je vezan za seosko Kulturno-umetničko društvo koje već nekoliko poslednjih decenija vodi **Živko Ivanić**. Međutim, poslednje dve decenije, interesovanje mladih i njihovih roditelja koji su svojevremeno prošli kroz ovaj KUD za ovu vrstu društvenosti je opala, tako da danas KUD opstaje zahvaljujući malom broju entuzijasta.

- Nekada je situacija bila znatno drugačija i mislim da to nema toliko veze sa težinom života, što nije za potcenjivanje, nego i sa duhom vremena u kojem živimo, a koji nema baš mnogo razumevanja za selo i njegove tradicije. Kod nas se znalo da folklor nije bio samo vid zabave, način da se utroši slobodno vreme, nego živa tradicija našeg sela, nešto kroz šta smo se svi prepoznavali, upoznavali i živeli. Ali, šta da se radi, danas je tako kako je i na nama je da se borimo koliko znamo i umemo dok ne dođu ili bolja vremena ili bolji borci, jasan je Ivanić.

Petar Teodorović, poznatiji kao „Uča“, još jedan u nizu starosedelaca ovog pitomog pećinačkog sela i dugogodišnji učitelj, ističe da je najveći usud savremene seoske omladine ne mali broj dece ili teška materijalna situacija sa kojom su Ogarci suočeni, nego i sve veće odsustvo volje za ženidbama i udadbama.

- Nema sumnje da država mora da „povuče kočnicu“ i učini sve što može da bi pomogla razvoj našeg, ali i drugih pećinačkih i sela uopšte. U vreme mog učiteljevanja, prosek đaka po razredu bio je dvadeset, a danas toliko ima dece u sva četiri razreda OŠ „Slobodan Bajić Paja“, kao se danas zove škola „Dušan Jerković“. Kao dete, a kasnije i kao učitelj, zapamtio sam i teža vremena od ovog današnjeg. Ali u to doba, mi smo umeli da cenimo selo i mislim da se danas moramo vratiti svojim korenima i shvatiti koju ulogu u našem životu i životu našeg naroda ima selo - jasan je „Uča“.

S. Lapčević

Najstarija kuća u Sremu

Da su Ogarci čvrsto rešili da učine sve kako bi obnovili svoje selo, svedoči i primer obnove „Etno - kuće“, sagrađene dotkom druge polovine 18. veka koja ujedno predstavlja i najstariju očuvanu kuću u Sremu.

- Do nedavno kuća je bila prilično ruinirana, ali smo je, uz pomoć lokalne samouprave, priveli nameni. Samo ove godine imali smo posetu 150 turista iz čitave Evrope koji su došli da bi videli najstariju kuću u Sremu, a mnogi od njih su poželeli da u njoj spavaju i borave. To na žalost, trenutno nije omoguće, ali ćemo se potruditi da u skorije vreme osposobimo sobu po sobu. Ova kuća ima tri prostorije. Iz hodnika se ulazi u, da kažem, malenu dnevnu sobu u kojoj se porodica okupljala, desno od nje je bila gostinska, a levo spavaća porodična soba. Interesantno je spomenuti i to da se upravo u

Najstarija kuća u Sremu

ovoj kući nalazila svojevremeno i prva škola u selu koja je brojala četiri đaka, objašnjava **Milan Aleksić** i dodaje da se Ogarci

nadaju da će im upravo ova kuća pomoći da na početku novog milenijuma njihova škola ne ostane upravo na četiri djaka.

Sa jednog nastupa KUD -a

KUKUJEVCI • CVETA RADMANOVIĆ, ČETIRI DECENIJE UZGAJA DUVAN

Ne delim poslove na "muške" i "ženske"

S obzirom da je njen suprug Rajko godinama radio kao terenac po šumama, Cveta se osposobila da radi sve poslove, tako da već 25 godina vozi traktor

Šezdesettrogodišnja **Cveta Radmanović** iz Kukujevaca već 40 godina se bavi proizvodnjom duvana, a ovim poslom je počela da se bavi još u Hrvatskoj, u okolini Podravske Slatine, gde je živela sve do početka rata.

- Kad sam se udala, priključila sam se porodičnom poslu kojeg su već radili moj muž **Rajko** i njegova majka, a onda, kada smo se doselili ovde u Kukujevce sve smo krenuli bukvalno ispočetka. Nije bilo lako tada, to se nikome ne može prepričati kroz šta sam sve prošla kad je rat počeo. Muž i tri sina su još 1991. godine pobjegli u Bosnu, tako

da sam ostala sama u Hrvatskoj sve do 1994. godine. Tek te godine sam uspela da promenim naše imanje za malu kuću i plac ovde u Kukujevcima i nakon toga smo malo po malo dokupljivali zemlju tako da sada imamo četiri pluća, plastenik i farmu za tovljenike čiji je kapacitet 170 komada. Sve smo to uspeli da kupimo od proizvodnje duvana, jer su ranijih godina sezone bile mnogo bolje nego što su sada, više se plaćalo i moglo je dobro da se zaradi. Kada imamo najviše posla unajmimo desetero radnika koji nam pomažu, ali je glavni posao, ipak, na nama. Suprugu i meni sada pomaže

sin **Predrag** koji je ostao da živi sa nama u domaćinstvu, a druga dva sina su se odselila, jedan je u Batajnici, a drugi u Banovcima. Uspeli smo da im obojici kupimo tamo plaćeve i sazidamo kuće, a takođe smo ih svu trojicu i iškolovali. Trenutno radimo nešto više od 50 jutara zemlje, od čega je u našem vlasništvu 35. Pod duvanom je 17 jutara, soja je na 15, na isto toliko jutara je pod kukuruzom, dok na ostaloj površini uzgajamo ječam, detelinu i žito - ovako priča o poslu kojim se već godinama bavi Cveta Radmanović iz Kukujevaca.

S obzirom da je njen suprug godinama radio kao terenac po šumama, Cveta se osposobila da radi sve poslove, ne deleći ih na „muške“ i „ženske“, tako da već 25 godina vozi traktor. Kaže da je duvan zahtevna biljka koja traži dosta rada: od sadnje do kopanja, berbe i sušenja u sušarama, ali da ipak za sve ima vremena, stigne i da završi poslove i da se odmori.

Jedino što je brine u poslednje vreme jeste činjenica da država diže ruke od duvandžija i dodaje:

- Poslednjih sezona nemamo računicu jer nam troškovi gotovo prevazilaze dobit. Izdaci za nova pravila koja podrazumevaju standardizaciju i modernizaciju, kao i to što država ne subvencionira duvan kao što to rade okolne države, razlozi su zbog kojih ću verovatno da prekinem da sadim duvan i da se okrenem samo svinjogojstvu.

Cveta već četiri decenije uzgaja duvan

Za traktorskim volanom

Posebno mi je problematično od kada nam je "Japan tobako" naredio da razmak između redova sadnica duvana bude jedan metar u odnosu na 80 centimetara koliko je bilo ranije, jer moja leđa u ovim

godinama to više ne mogu da izdržim. Zato imam u planu da odem u „duvansku penziju“.

S. Mihajlović
foto: **M. Mileusnić**

STARI SLANKAMEN • PROMOCIJA VINSKOG TURIZMA

"Krivac" i "Svitac" u boci

Radovi na izgradnji prve registrovane vinarije u Starom Slankamenu se privode kraju, pre svega, sale za degustaciju vina, gde će turisti imati priliku da okuse „božanski napitak“

U samom podnožju ogranaka Fruške gore na nadmorskoj visini od 80 metara vekovima stoje dva naselja Novi i Stari Slankamen, čuveni voćarski krajevi. Upravo zbog dobre klime i plodnog zemljišta slankamenčani su godinama podizali zasade vinove loze, pa se otud jedan vinar prateći staru dobru tradiciju iz Beograda preselio u Slankamen u želji da promovira kvalitetna vina i registrovao prvo vinski gazdinstvo u inđijskoj opštini. **Saša Spasić**, inače dobitnik nekoliko desetina diploma za kvalitetna vina ovih dana gradi vinariju u kojoj će moći da ugosti turiste koje put navede u Stari Slankamen.

- U mojoj porodici postoji dugogodišnja tradicija proizvodnje vina, jer su moji poreklom iz Knjaževca, pa sam sa dedom kao dete pradio vino. Inače, proizvodnju sam započeo iz hobija i ljubavi prema vinu pre petnaest godina, a krenuo sam sa manjim količinama oko 300 litara. Danas imam mlad vinograd na dva hektara i svo grožđe je sa ovih prostora - počinje priču ovaj vinar koji se preselio iz Beograda kako bi započeo ozbiljnu proizvodnju u Starom Slankamenu.

Kako kaže, sve je više vinara i vinarija, ali je on uspeo da registruje vinski gazdinstvo, trenutno jedino u inđijskoj opštini.

- U principu nemate bolje i nor-

Saša Spasić: od hobija do profesionalnog zanimanja

malnije trgovine jer kada legalno proizvodite vino možete ga lako dalje distribuirati prodavnicama, restoranima ili mega marketima. Naravno da je neophodno ispoštovati zakonsku regulativu koja je prilično složena ali se isplati - kaže Spasić i poručuje da mu je proizvodnja vina na ovaj način bila najveća životna želja i da je na korak od ostvarenja svog sna.

Do Starog Slankamena stigao je, kako kaže, tražeći pravo mesto gde uspeva vinova loza, voće i gde može da se peca i eto na 55 kilometara severozapadno od Beograda naišao je na malo ribarsko naselje.

- Za sada imam mali vinograd na svega dva hektara ali planiram da ga proširim. Svo grožđe uzimam iz Slankamena i Beške a imam nekoliko sorti u svom asortimanu. Od

Zalihe oko 25 000 litara

belih vina traminac, muskat otonel, muskat žuti i šardone, a od crnog vina jednu retku i neuobičajenu vrstu marselan i naravno roze -ističe Spasić i dodaje da je svojim vini- ma dao posebna imena - „Tajna“ i „Krivac“ za crvena vina i „Svitac“ za šardone.

Inače je sa ovogodišnjim šardoneom dobio nagradu za najbolje vino na takmičenju u Vršcu u konkurenciji među 400 vina, kao i prvo mesto u Topoli i Arandelovcu.

- Ukoliko je vino kvalitetno, uvek nađe put do kupca i potrošača - kaže Saša i objašnjava da proizvođači moraju da vode računa o kvalitetu i da se ne rukovode samo količinom. On ima u svom podrumu oko 25.000 litara i kaže da nikad neće praviti više od 30.000 litara.

- Nije lako, potrebno je puno truda, tačnosti i preciznosti, potom rada, higijene i između ostalog struke. Veoma je važno da sudovi budu čisti i kvalitetni i to je recept za uspeh.

Iza dugogodišnjeg rada ovog vinara stoje i brojna priznanja i diplome pa se tako nada da će i tržište prepoznati kvalitet.

- Oni koji probaju vino, da li na slavljinama kod prijatelja, ili usled neke preporuke, uvek ponovo dođu po vino. Činjenica jeste: ovog napitka ima na svakom koraku, ali nikad od iste sorte dva proizvođača ne mogu dobiti identično vino. Takođe je bitno geografsko poreklo, pa vina iz Francuske ili sa Fruške gore od iste sorte grožđa se drastično razlikuju - poručuje Spasić i kaže da je veoma važan tehnolog i korisni saveti koje dobija sa Poljoprivrednog fakulteta u Beogradu sa kojim saraduje.

Radovi na izgradnji vinarije se privode kraju, pre svega sale za degustaciju vina, gde će organizovane ture u Slankamenu imati priliku da okuse „božanski napitak“.

- Ove godine ćemo berbu imati nešto ranije nego prethodnih godina, jer se svake godine sve ranije obavlja. Čim se vino preradi i skloni, planiram da potpuno osposobim salu pa da najkasnije do Nove godine bude u funkciji. Očekujem da će vinski turizam potpuno zaživeti u ovom kraju i da ćemo sa ponosom imati šta da ponudimo. Na proleće ću podići još tri hektara zasade vinove loze i nastaviti da se bavim poslom koji je počeo kao hobi, a postao moja ozbiljna profesija i naravno velika ljubav.

Marija Balabanović

Stanje na usevima i zasadima

SREMSKA MITROVICA: Pamukova soвица

Na teritoriji rada RC Sremska Mitrovica, pregledom useva paradajza na otvorenom polju (industrijski paradajz - sorte Rio Grande i Arizona) uočeno je prisustvo različitih razvojnih stadijuma pamukove sovice (sveže položena i jaja pred piljenje, tek ispijene larve i larve koje su napravile štetu ubušujući se u plodove).

Na AMS Divoš trenutna akumulacija od 01.01. za pamukovu sovicu je 672,15 što se poklapa sa maksimumom leta II generacije ove štetočine.

Preporučuje se proizvođačima upotreba sledećih insekticida:

1. **Affirm** a.m. emamektin benzoat u količini od **1,5 kg/ha** u vreme pojave prvih gusenica karenca preparata je 7 dana, a radna karenca 1 dan.

2. **Avaunt** a.m. indoksakarb u količini od **0,25 kg/ha** preparat ima ovaricidno delovanje (preparat je u procesu registracije za paradajz). Karenca preparata je 3 dana za paradajz.

3. **Coragen** a.m. hlorantrilprol u količini **0,2 l/ha** ovaricidni preparat, karenca za paradajz je 1 dan.

SREMSKA MITROVICA: Cikada - Scaphoideus titanus

Scaphoideus titanus se na terenu RC Sremska Mitrovica prati pomoću žute lepljive klopke na lokalitetu Erdevik.

Klopke su postavljene polovinom maja, na njih su se hvatale larve a prvi imago ulovljen je 16.07. a zatim brojnost uhvaćenih imaga raste.

Cikada je prouzrokovala zlatastog žutila vinove loze

Cikada je vektor fitoplazme Flavescens doree, prouzrokovala tzv. zlatastog žutila vinove loze.

Štetočina ima jednu generaciju u toku godine, prezimi u stadijumu jaja koje ženke polažu ispod kore dvogodišnjih lastara najčešće u septembru mesecu.

Larve se pile u maju i junu, hraneći se na naličju lista (zaraženog čokota) usvajaju fitoplazmu i na taj način postaju vektori ove opasne bolesti.

Embrionalni razvoj larve (do pojave imaga) traje 35-40 dana.

Inkubacija patogena u larvi završava se za oko četiri nedelje, tako da su tek starije larve i imago vektori fitoplazme.

Mere zaštite

1. Beleženje zaraženih čokota i njihovo krčenje na kraju vegetacije
2. Sadnja zdravog sadnog materijala
3. Uništavanje zapuštenih zaslada vinove loze u okolini intenzivnih zaslada.
4. Hemijski tretmani larvi u toku jula meseca
5. Suzbijanje imaga.

Preporučuje se proizvođačima da pristupe suzbijanju imaga S. titanus koristeći neki od kontaktnih insekticida koji imaju dozvolu za primenu u vinovoj lozi vodeći računa o karenici.

RUMA: Kruškina buva

(Lokalitet Irig/Budakovac) - Vizuelnim pregledom krušika 05.08. registrovano je sporadično prisustvo imaga pete generacije kruškine buve (tek eklozirana imaga, polno nezrela, žučkaste boje, kao i polno zrele jedinke koje polažu jaja) u indeksu napada od 4%. Jaja su prisutna u indeksu napada od 7%, a larve u indeksu napada od 17,5%. Dominantni su stariji larveni uzrast (L4-L5) prethodne generacije u obilju medne rose, a uočavaju se i mlađi larveni stadijumi pete generacije.

U narednom periodu se očekuje intenziviranje polaganja jaja i piljenja larvi.

Preporučujemo proizvođačima da pre donošenja odluke o tretmanu obidu svoje zaslade radi utvrđivanja intenziteta napada. Voditi računa o grupi zrenja gajene sorte, karenici i dozvoljenom broju tretmana u toku godine (za navedene preparate dva puta):

(a.m.abamektin) Abastate, Vertimec 018-EC, Vertigo 1,8 EC ili Armada 1,8 EC 0,1% (karenca 14 dana) ili

(a.m.fenoksikarb) Insegar 25WP 0,1% (karenca 21 dan) ili

(a.m.imidakloprid) Kohinor 200 SL 0,1% (karenca 7 dana)

Zbog prisustva medne rose dodati okvašivač (Silwet L-77 0,03%).

U zasadima sorti koje su pred berbu ne preporučuju se hemijske mere zaštite.

RUMA: Stanje u usevu paprike

(Ruma, lokalitet Nikinci - Paprika, sorta Bobita)

Pregledom useva paprike, u kojem je u skladu sa preporukom od 02.08. urađen tretman, uočava se prisustvo novopoloženih jaja pamukove sovice, gama sovice, kao i jaja na legla kukuruznog plamenca

08.08. se uočavaju sveže položena jaja (jajna legla), dok je kod onih položenih 05.08. došlo do promene boje i nalaze se pred piljenjem.

Ukoliko tretman nije urađen u skladu sa preporukom od 29.07. i 02.08. ili je od prethodnog tretmana prošlo 10 dana, proizvođačima se preporučuje da sprovedu mere zaštite.

Insekticidi:

Coragen 20-SC (a.m. hlorantrilprol) 0,14-0,2 l/ha ili

Avaunt 15-EC (a.m. indoksakarb) 0,17-0,25 l/ha ili

Affirm 095-SG (a.m. emamektin benzoat) 1,5-2 kg/ha.

RUMA: Masovan let druge generacije kukuruznog plamenca

(Ruma, lokalitet Irig/Kudoš - Semenski kukuruz, hibrid NS 640)

Redovnim vizuelnim pregledima useva semenskog kukuruza uočava se kontinuirano i intenzivno polaganje jajnih legala kukuruznog plamenca, a od 01.08. i početak piljenja larvi. Do 08.08. jajna legla su registrovana na ukupno 21,33% biljaka, a do piljenja je došlo na 12% biljaka.

Pri zadnjem pregledu uočavaju se sveže položena jajna legla na 4% pregledanih biljaka, dok je kod legala uočenih 05.08. došlo do piljenja na 2% biljaka, a ostala legla se nalaze pred piljenjem. Na pojedinim biljkama se uočavaju parazitirana jajna legla.

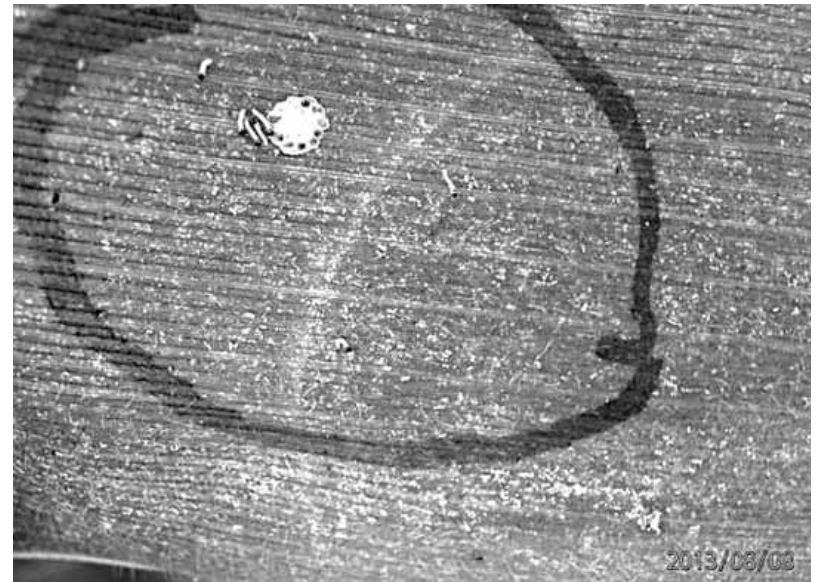
Izuzetno visoki ulovi imaga u svetlosnim lovnicima, naročito na terenu Indije, ukazuju na visoku aktivnost kukuruznog plamenca, te se očekuje nastavak intenzivnog polaganja i piljenja jajnih legala.

Larva Pamukove sovice ubušena u plod

Peta generacija kruškine buve

Piljenje larvi kukuruznog plamenca

Legla kukuruznog plamenca

UTICAJ VISOKIH TEMPERATURA
NA REPRODUKCIJU I ZDRAVLJE SVINJA

Najosetljivija priplodna grla i podmladak

U letnjem periodu, u svim objektima smanjiti broj grla za 20 odsto, rashlađivati bokseve hladnom vodom, a neraste, ako je moguće, smestiti u prostorije s ugrađenim klima-uređajem

Velike vrućine i visoke temperature veoma se negativno i štetno odražavaju na reprodukciju i zdravstveno stanje svinja. Krmače i nerasti su pod stresom ako su temperature prostorija u kojima žive iznad 25-27 stepeni. Optimalna temperatura u prasilištu je od 18 do 20 stepeni, u odgajalištu od 20 do 22 stepena, a u tovilištu od 16 do 20 stepeni.

Visoke temperature vazduha iznad 30 stepeni, a naročito iznad 40 stepeni veoma štetno deluju, pre svega na reprodukciju krmača i nerasta. Suprasne krmače su posebno osetljive na visoke temperature u prvih 20 dana po osemenjavanju ili prirodnom pripustu. Visoke temperature dovode do naglog protoka krvi kroz jetru usled čega dolazi do pada 17 beta-estrogena, hormona koji je antagonist materičnim prostaglandinima. Posledica toga je povećanje nivoa prostaglandina u krvi, što dovodi do regresije žutog tela, uginuća embriona i pobačaja krmača. To je na našim farmama u letnjim mesecima česta pojava.

U letnjem periodu u svim objektima treba smanjiti broj grla za 20 odsto

Suprasne krmače i nazimice su i u kasnijoj fazi graviditeta takođe osetljive na visoke temperature, a posebno se ne smeju izlagati direktnoj Sunčevoj svetlosti jer može doći do pobačaja. To svaki farmer mora da zna i u periodu od 10 do 17 sati, ako u objektima ne postoje ispusti s nadstrešnicama, krmače moraju biti zatvorene.

Na farmama koje su opremljene automatskom ventilacijom, tako da se čitave godine u svim objektima održava optimalan makro i mikroklimat, ovih problema nema. Nažalost kod nas je veoma mali broj takvih farmi, a dominiraju farme bez veštačke ventilacije.

Postavlja se pitanje kako farmeri koji nemaju ugrađen sistem ventilacije na farmama mogu da se bore u letnjim mesecima protiv visokih temperatura.

Pre svega, u letnjem periodu u svim objektima treba smanjiti broj grla za 20 odsto, posebno u odgajalištu, tovilištu i čekalištu. Svakodnevno rashlađivati objekte hladnom vodom. U objektima s krma-

čama i tovljenicima bokseve treba prati posle jutarnjeg hranjenja, u 11 i 17 sati, a ako je moguće ugraditi prskalice za raspršivanje vode u tankom mlazu.

S obzirom na to da su nerasti posebno osetljivi na visoke temperature, jer dolazi do poremećaja spermatogeneze i slabljenja libida, treba ih izdvojiti u posebne, manje prostorije, u kojima može da se ugradi klima-uređaj i na taj način održava optimalna temperatura. Klima-uređaj može da se kupi u velikim robnim kućama za svega 12.000-15.000 dinara, što je daleko manji trošak nego štete koje mogu nastati ako su nerasti izloženi visokim temperaturama.

U prasilištu, usled visokih temperatura krmače postaju nervozne pa često ustaju i gnječe svoju prasadu, a isto tako smanjena je i konzumacija hrane. Sve to negativno utiče na odgoj prasadi.

U odgajalištu su na visoke temperature posebno osetljiva prasada, pa ako nije ugrađen sistem ventilacije, može doći do velikih gubitaka, posebno kod prasadi od 20 do 25 kilograma telesne mase. Da se to ne bi dogodilo, prasadu već sa 20 kilograma treba prebacivati u tovilište, a ostalu prasadu rashlađivati hladnom vodom pomoću prskalica sa rasprskivačem.

Farmeri koji nameravaju da grade nove farme treba da obrate pažnju na to da u sklopu projekta farme obavezno bude ugrađen sistem za automatsku ventilaciju svih objekata na farmi, jer bez dobrog makro i mikroklimata, kvalitetne i zdrave hrane i dobrog zdravstvenog statusa svinja svih kategorija genetski potencijal na visoku plodnost, mesnatost i nizak utrošak hrane za kilogram prirasta neće doći do izražaja.

Autor: **Dr Đorđe Avakumović**
Foto: **D. Čosić**

JEFTINIJA HRANA ZA MUZNA GRILA

Silažom do jeftinije proizvodnje mleka

Posle punjenja i sabijanja silomase potrebno je obratiti pažnju i na zatvaranje silo jame ili kamare. Zatvaranje se može obaviti najlonom koji se optereti starim gumama ili zemljom. Cilj zatvaranja je da se prekine dotok vazduha u siliranu masu

U dobro spremljenoj silaži lako je prepoznatljiva struktura biljaka

U vremenu kada je potrebno obezbediti jeftiniju hranu za muzna grla i na taj način povećati dobit, poljoprivrednici-proizvođači mleka, treba da se opredele za pravljenje silaže.

Pošto je došlo vreme za spremanje silaže, želeo bih da podsetim poljoprivredne proizvođače koji će spremati silažu od cele biljke kukuruza, na bitne momente na koje treba da obrate pažnju prilikom pravljenja silaže.

Vreme siliranja: za siliranje kukuruzne biljke optimalno vreme je kada je u fazi mlečno voštanog zrenja, tj. kada je suva materija kukuruza od 30 do 35%.

Dužina seckanja: preporučena dužina odrezaka pri vlažnosti 65% do 70% je 1 do 2 cm, a u slučaju veće vlažnosti mase za siliranje, preporučena dužina je 3 do 8 cm. Dužina seckane mase je direktno povezana sa kvalitetom siliranja, jer kod sitno seckane kukuruzne biljke sokovi iz stabljike se ravnomernije šire po celoj masi što dovodi do boljeg sabijanja a time i lakšeg istiskivanja vazduha, čime se stvaraju uslovi za mlečno kiselinsko vrenje i pravljenje kvalitetne silaže. Potrebno je silomasi što bolje sabiti i time istisnuti vazduh. Da bi se to postiglo sloj silomase između dva gaženja treba da je što tanji, 10 do 15 cm, jer se tada bolje i ravnomernije

sabija silomasa.

Posle punjenja i sabijanja silomase potrebno je obratiti pažnju i na zatvaranje silo jame ili kamare. Zatvaranje se može obaviti najlonom koji se optereti starim gumama ili zemljom. Cilj zatvaranja je da se prekine dotok vazduha u siliranu masu.

Pravljenje silaže treba obaviti u što kraćem roku, jer brzo punjenje silojame, dobro ugažena i dobro zatvorena silomasa garantuju kvalitetnu silažu za ishranu stočice.

Izgled kvalitetne silaže: u dobro spremljenoj silaži lako je prepoznatljiva struktura biljaka (zrno, delovi lista i stabljike), miris kod dobro spremljene silaže je prijatan kiselkast i blago aromatičan, boja kvalitetne silaže kukuruzne biljke je žuto zelena a ako se dese odstupanja od ovoga to ukazuje na nepravilne tokove u procesu siliranja.

Jasno se pokazuje kolika je potreba za jednim hranivom kao što je silaža, koja se može koristiti u svim vremenskim uslovima, tokom cele godine, a što poljoprivrednim proizvođačima pruža ekonomičnost u proizvodnji, sigurnost i kontinuitet u ishrani goveda.

Željko Graovac,
samostalni stručni saradnik
za stočarstvo
PSS Sremska Mitrovica
Foto: **D. Čosić**

LEKOVITO BILJE

Kantarion (*Hypericum perforatum*)

Kantarion spada u najlekovitije biljke na svetu, koristan je za lečenje od glave do pete i najbolji je prirodni antiseptik za uništavanje raznih parazita u organizmu - Kantarion u sebi ne sadrži nijednu materiju štetnu po ljudsko zdravlje, a sadrži: velike količine pigmenata antocijana, hipercina (crvene boje), karotena, flavonskih heterozida, eterskog ulja, tanina, smole, vitamina C i drugih sastojaka

Kantarion (bogorodičina ili gospina trava) raste kao korov po livadama, retkim šumama i pokraj puta. Bere se ceo nadzemni deo biljke u cvetu.

Spada u najlekovitije biljke na svetu i koristan je za lečenje od glave do pete. Kantarion je najbolji prirodni antiseptik za uništavanje raznih parazita u organizmu.

Njegov hemijski sastav je jako složen i u sebi ne sadrži nijednu materiju štetnu po ljudsko zdravlje. Kod nas je mnogo cenjen, ali nije dovoljno upotrebljen. Koristi se samo ulje i nešto malo čaja. Kantarion sadrži velike količine pigmenata antocijana, hipercina (crvene boje), karotena, flavonskih heterozida, eterskog ulja, tanina, smole, vitamina C i drugih sastojaka.

Ulje se priprema od čistog maslinovog ulja i svežeg cveta, koje se od davnina koristi za lečenje rana i opekotina, posebno zastarelih gnojnih rana nastalih teškim opekotinama i drugih povreda koje se teško leče. Rane treba mazati 2-3 puta dnevno i previti ih zavojem.

Za desni i zube, kod gnojenja posle vađenja zuba kantarionovo ulje je nezamenljivo. Takvu ranu treba 2-3 puta mazati sterilnom gazom nakvašenom ovim uljem. Kod upale desni 2-3 puta isprati usta jednom kašikom ulja.

Za želudačne bolesti

Kod upale želudačne sluzokože (gastritis), ili želudačne rane i drugih upala uzima se svako jutro pre jela velika kašika ulja. Lečenje traje

20 dana, a za to vreme ne koristiti alkoholna pića, ne jesti svinjska i druga masna mesa i ne pušiti.

Čaj od kantariona

Čaj od kantarinovog bilja koristi se za lečenje nervoze, depresije, želudačnih bolesti, bolesti bubrega, proliva, nadimanja jetre i želudačne kiseline. Čaj sadrži hipicirin, eterično ulje i fitoncidi koji deluju antiseptički i u unutrašnjim organima uništava razne parazite.

Način pripreme čaja

U 2 dl vode staviti dve kašike kantariona, poklopiti, zatim ga promešati, procediti, zasladiti medom i piti tri puta na dan i neposredno pred spavanje. Lečenje traje naj-

manje 4-5 sedmica. Posle 14 dana može se očekivati poboljšanje.

Kombinovanjem sa medom konzerviraju se svi korisni sastojci kantariona.

Kantarion je neprevaziđena biljka u lečenju ženskih bolesti i ima veoma antibakterijsku moć. Takođe je efikasan protiv noćnog mokrenja.

Radiša Pljakić se opredelio za proizvodnju prirodnog koncentrata ove biljke pomešanog sa medom.

Koncentrat

Koncentrat se pravi višestrukum ekstrakcijom svežeg kantariona. Zavod za zaštitu zdravlja Srbije je odobrio proizvodnju kantarionovog meda iz firme Radiše Pljakića "Flores".

U svetu kantarion se koristi kao

sredstvo protiv bolova u jetri, želuca i pankreasu, protiv proliva, crevnih parazita, hemoroida, upale creva, žutice, nesanicne, nervoze srca, psihičke labilnosti, bubuljica i dr. Rastvara sluz u plućima i crevima i dr. Stoka ga nerado pase, jer od njega dobijaju crvenilo i rane po gubicama i ustima.

Spravljanje kantarion ulja

U litarsku flašu staviti četiri kašike pupoljaka kantariona, (ili 40 cvetova) i ostaviti da malo odstoji, (da malo uvenu), zatim naliti 1/2 l pravog maslinovog ulja. Flašu dobro zatvoriti i ostaviti na toplo mesto ili na sunce da odstoji 6 nedelja, procediti i upotrebljavati po potrebi.

Mirjana Đorđević, dipl. ing.

IZBOR OBLIKA KRUNE

Piramidalna kruna

Prof. dr Zoran Keserović
Poljoprivredni fakultet, Novi Sad

Departman za voćarstvo, vinogradarstvo, hortikulturu
i pejzažnu arhitekturu

Ovaj uzgojni oblik se najviše koristi kod šljive,
ali u poslednje vreme i kod leske kalemljene na mečju lesku

Posađene jednogodišnje sadnice se skraćuju u rano proleće na 110–120 cm. Ukoliko sadnice na sebi imaju prevremene grančice, onda se one proređuju, a ostale se skraćuju na tri do pet pupoljaka i to obično na spoljni pupoljak. Kada mladari u proleće dostignu 10–15 cm, obavezno se odstranjuju svi koji izbijaju na deblu bilo da se nalaze na podlozi ili plemenitom delu. Mladari koji su konkurencija vodilici se odstranjuju ili pinsiraju. Tokom jula meseca odabiraju se dva mladara na rastojanju oko 30 cm i ostave da rastu, a ostali se pinsiraju ili se poviju. Ukoliko na takvim sadnicama ima prevremenih grančica, onda se izaberu 3–4 grančice koje imaju otvoreniji ugao grananja, dok se ostale pod oštrijim uglom izbace, naročito oni letorasti koji konkurišu produžnici. Letorasti koji su ostavljeni za piramidalne grane skrate se za 1/4 kako bi se brže obrazovale sekundarne grane i kako bi bio intenzivniji razvoj vodilice na primarnoj grani.

Slika 130. Sorta jabuke kraljica čardaša, stubastog tipa rasta (V. Ognjanov)

Na početku druge vegetacije se grane koje su ostavljene za skeletne skraćuju za jednu trećinu, a vodilica 30–40 cm iznad nivoa ovih grana. Letorasti koji zagušuju krunu ili se ukrštaju režu se do osnove. Na kraju jula ili početkom avgusta se na ostavljenoj vodilici opet izaberu tri do četiri mladara koja su najbolje razvijena i koja se ne poklapaju sa donjim mladima već se pružaju u međuprostoru donjih grana. Razmak između ovih grana treba da bude oko 15–20 cm. Takođe se izabere jedan uspravni letorast za vodilicu, a konkurenti odstrane ili pinsiraju. Na donjim skeletnim granama se odaberu dva mladara na udaljenosti 60 cm od produžnice ili centralne skeletne grane. Razmak između letorasta treba da bude 25–30 cm. Svi ostali mladari se ili pinsiraju ili savijaju.

Na početku treće vegetacije prve dve skeletne grane se skraćuju da bi se formirala druga serija sekundarnih grana. Takođe se skraćuju i letorasti ostavljeni za sledeće dve primarne grane i letorasti ostavljeni za sekundarne grane na prvim skeletnim granama. Produžnica se skraćuje na oko 30 cm od vrhova druge serije primarnih grana. U julu se na ostavljenoj produžnici izaberu dva do tri mladara za sle-

deću primarnu granu, ali koji se ne poklapaju sa donjim ostavljenim primarnim granama. Na primarnim granama se ostavljaju letorasti na 60 cm od produžnice sa suprotnih strana tih grana. Rastojanje između tih letorasta je 25–30 cm. Na donje dve primarne grane na razmaku 60 cm od prve serije sekundarnih grana ostavljaju se letorasti za drugu seriju sekundarnih grana.

Na početku četvrte vegetacije uradi se slično kao na početku treće, samo se krajem jula na produžnici odabere još jedan letorast za poslednju primarnu granu na produžnici. Na ostalim primarnim granama se ostavljaju mladari za nove sekundarne grane, a na sekundarnim granama mladari na kojima će se formirati nosioci rodosti. Na početku pete vegetacije vodilica se skraćuje do slabije razvijene bočne grane. Na gornjim primarnim granama se formiraju sekundarne grane na isti način kao i na donjim. Broj primarnih grana treba da iznosi 7–8. U odnosu na produžetak debla, donje grane zaklapaju ugao oko 45° a gornje oko 50°. Između primarnih, a takođe i sekundarnih grana, ostavljaju se kratki nosači rodosti, odnosno između primarnih i sekundarnih grana ne treba izbacivati kratke grane ili rodne grančice, što je navika mnogih proizvođača.

DEKORATIVNI UZGOJNI OBLICI

Na okućnicama, ekonomskim dvorištima, školama i njihovim ekonomijama mogu se uzgajati voćke koje svojom formom pre svega služe u dekorativne svrhe. Za formiranje ovih oblika krune potrebno je dosta rada i pažnje. Prevažodna namena tih voćkica je da obezbede estetske efekte, ali i proizvodnju plodova.

Od voćnih vrsta za formiranje ovih oblika krune najčešće se koriste jabuka i kruška, a manje breskva, kajsijska, šljiva i dunja. Najveći broj dekorativnih uzgojnih oblika su kordunice i palmete, a u manjoj meri piramidalni i kotlasti oblici.

Sorte stubastog tipa rasta – COLUMNAR tipovi

Novo mogućnosti za gajenje u gustim zasadima pružaju sorte jabuka koje rastu u obliku stuba – prirodne kordunice (slika 130). Kod sorti stubastog tipa rasta direktno na produžnici nalazi se veliki broj kratkih grančica ili na starijim stablima na

Slika 132. Palmeta sa vodoravnim granama (N. Magazin)

Slika 136. Formirana piramida (B. Bošnjak)

vrlo kratkim nosačima. Ovakav tip rasta jabuka naziva se kolumnar po engleskoj reči *columnar* što doslovno znači u obliku stuba, poput stuba. Internodije su kod ovog tipa sorti vrlo kratke, bočni pupoljci na grančicama se razvijaju u kratko rodno drvo, a ne u letoraste, osim ako je produžnica oštećena, na primer gradom, kada dolazi do manjeg razgranavanja.

Kao podloga za sorte stubastog tipa rasta najpogodnija je M-26. Sorte stubastog tipa rasta rastu bez grananja, ne treba im potpora, rano prorode, plodovi se lako beru sa zemlje i moguća je vrlo velika gustina sadnje s obzirom na karakteristike rasta stabla. Zasada se sorte ovog tipa rasta mogu gajiti u amaterskim voćnjacima, a naročito su interesantne kao dekorativne voćke.

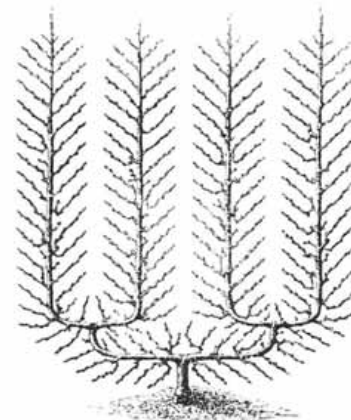
Prva sorta ovog tipa rasta nastala je kao mutant sorte mekintoš i poznata je pod imenom vajdžek. Ova sorta se koristi kao roditelj u stvaranju boljih sorti stubastog tipa rasta kako u svetu tako i kod nas. Rezidbe nema ili su potrebe za njom minimalne i svode se na uklanjanje sporadično obrazovanih letorasta dužih od 10 cm. Stabla se gaje bez naslona sa rastojanjem u redu od 50 do 60 cm. Međuredno rastojanje iznosi od 50 do 120 cm u zavisnosti od načina obrade zemljišta. Sve radne operacije se izvode sa zemlje jer visina kordunice na vegetativnoj podlozi EM 26 ne prelazi 2,5 m ni kod najbujnijih genotipova. Stubasti tip rasta predstavlja biološku novinu koja omogućava podizanje vrlo gustih zasada jabuke, unošenje sorti oprašivača u jednosortne zasade i zasnivanje vrlo malih porodičnih voćnjaka. Mogu se gajiti u špaliru, pored dvorišnih staza ili u saksijama na terasama.

Na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu u Institutu za voćarstvo i vinogradarstvo stvoreno je šest sorti jabuke stubastog tipa rasta: vesna, rumeno vreteno, kraljica čardaša, smaragd, zeleni dragulj i đerdan.

Palmeta sa vodoravnim granama

Ova se palmeta formira isto kao palmeta sa kosim granama, s tim što se grane razvode u horizontalan položaj (slika 132). Ponekad se, da bi dekoracija bila što bolja, horizontalna palmeta kombinuje sa kosom palmetom. Kod horizontalne palmete, najniže grane su najduže, a kako se ide ka vrhu, one su sve kraće. Dužina grana poslednjeg sprata treba da je upola kraća od dužine grana prvog sprata da ne bi došlo do zasenivanja donjih grana i njihovog sušenja. Dešava se da usled kratkog orezivanja grana u gornjim spratovima dolazi do jačeg vegetativnog porasta zbog čega se pribegava horizontalnoj palmeti kod koje su uspravljeni vrhovi grana na prva dva sprata ili se pribegava palmeti u obliku lire.

Palmeta u obliku svećnjaka

Slika 134. Palmeta u obliku dva U

Pored palmeta sa vodoravnim granama, veoma dekorativni oblici su palmete u obliku svećnjaka. Ovde se mogu formirati različiti oblici: palmete sa prostim i dvostrukim uspravnim granama, palmete u obliku dva U (slika 134) i četiri U, Verijeva palmeta (slika 135) i dr.

Kod palmete u obliku svećnjaka s prostim uspravnim granama se na jednoj položenoj grani formiraju uspravne grane najčešće od 4 do 8, a kod palmete sa dvostrukim uspravnim granama formiraju se grane u obliku slova U. Verijeva palmeta su podesne za sorte bujnog i slabog rasta i lakše se formiraju nego prethodne palmete. Mogu se formirati sa produženjem produžnice ili bez tog produženja. U prvom slučaju se formira neparan broj grana, a u drugom paran. Formira se broj grana od 3 do 16. Više se preporučuje Verijeva palmeta sa parnim granama.

Palmeta ipsilon (Y)

Formiranje ove palmete moguće je kod breskve, jabuke, kajsijske, trešnje, šljive sorte stenlej, a i kod drugih voćnih vrsta. Ovaj se uzgojni oblik preporučuje u dekorativne svrhe ali takođe i za proizvodne za-

Slika 135. Verijeva palmeta sa četiri grane

sade na malim površinama, kako bi se površina najracionalnije iskoristila. Pri formiranju ovog oblika krune koristi se rastojanje od 3,5 do 4 m između redova i 1,0–1,5 m u redu. Sve pomotehničke i agrotehničke mere (obrada, zaštita, rezidba, preredivanje plodova itd.), kao i sama berba, obavljaju se sa zemlje, ispod osnovnih grana voćaka. Veći deo krune je dobro osvetljen što se povoljno odražava na formiranje rodni pupoljaka na svim delovima krune. Zbog dobre osvetljenosti dobijaju se visoki prinosi i dobar kvalitet plodova. Plodovi su kvalitetniji, ukusniji, bolje su obojeni i manje su osetljivi na razne prouzrokovane bolesti jer je strujanje vazduha i provetranje bolje. Takođe, korišćenjem ovog oblika krune korovi se manje razvijaju i bolje se čuva vlaga u zemljištu. Pored toga, na maloj površini mogu se ostvariti visoki prinosi, što potvrđuje i zasad na imanju Slobodana Lazića iz Kukujevac koji sa 4.500 m² svake godine ubere između 8 i 12 tona plodova sorte nektarine red džun. Jedin problem kod ovog uzgojnog oblika predstavlja formiranje krune jer osnovne grane koje idu naspram međurednog prostora treba pravilno formirati pod uglom od 45°. Treba ih razvesti tako da ne bi smetale prilikom obrade i zaštite od prouzrokovane bolesti i štetočina. Ova palmeta se sastoji od dve osnovne grane koje se formiraju na 40–50 cm od zemlje, koje idu naspram međurednog prostora i one se formiraju dok se ne sastave osnovne grane iz susednih redova, tako da se formira jedan tunel ispod njih. Kod formiranja ovog oblika krune važno je u prve dve godine pravilno razvesti osnovne grane, a kasnije se to može uraditi i zelenom ili zreloom rezidbom. Na osnovnim granama nalaze se kratke sekundarne grane na kojima se ostavljaju mešovite rodne grančice ili se one nalaze direktno na osnovnim granama.

Za ovaj uzgojni oblik treba imati mehanizaciju malih gabarita.

Pored ovih oblika krune, mogući su i drugi dekorativni oblici: u obliku horizontalnih i kosih kordunica, u obliku čaše, kupolasti oblici i dr. (slika 136).

PREPORUKE VOĆARIMA

Regulisanje rodnosti zelenom rezidbom

Preporuka je da se mladari orezuju po završetku aktivnog vegetativnog rasta, obično u drugoj polovini juna i početkom jula. Prema našim istraživanjima to je bolje uraditi u drugoj ili trećoj dekadi avgusta, jer tada izvedena rezidba depresivno deluje na porast, a diferenciranje cvetnih začetaka za narednu godinu je bolje

U intenzivnoj proizvodnji jabuke zelena rezidba je obavezna i neizostavna mera. Utiče na razvoj stabla i smanjuje bujnost, omogućava bolju osvetljenost, te samim tim i bolju obojenost. Posle obavljene letnje rezidbe manja je potreba za zimskom. U mladim zasadima prednost treba dati povijanju grana. Zelena rezidba prevashodno ima zadatak da obezbedi uslove za obrazovanje rodnih pupoljaka za narednu godinu. Odstranjivanjem suvišnih mladara uklanjaju se suvišni potrošači vode i hrane, a svetlost i vazduh lakše prodiru u unutrašnjost krune, (tabela 1.)

Zelena rezidba je dopunska mera koja je posebno značajna za bujne sorte voćaka i u savremenim zasadima u gustom sklopu. Zelenom rezidbom se potencira porast mladara koji imaju povoljan raspored u kruni i ne zasenjuju unutrašnjost, a ograničava porast suvišnih, koji bi inače zimskom rezidbom morali da se uklone.

Previše kasna zelena rezidba ne daje željene rezultate, kao ni odstranjivanje veće mase lišća.

Zelenom rezidbom se odstranjuju mladari koji se razvijaju neposredno uz vršne mladare primarnih i sekundarnih grana kao i svi oni koji su bujni, a nisu potrebni voćki. Takvi mladari prepoznaju se po tome što izbijaju s gornjih strana grana i bujniji su od ostalih ili izbijaju pod ostrim uglom na vodilici.

Za formiranje uzgojnih oblika zelenom rezidbom potencira se porast željenih mladara, od kojih će se formirati osnovne i sekundarne grane,

kao i sama produžnica. Obavlja se kada mladari dostignu pet do 10 centimetara, a to je obično u prvoj dekadi maja. Ovom rezidbom odstranjuju se ili zakidaju vrhovi mladara koji se razvijaju neposredno uz vršne mladare osnovnih grana i vodilice, a i bujni mladari koji nisu potrebni za formiranje skeleta.

Zelena rezidba se posebno preporučuje za bujne sorte jabuka kao što su Gloster, Fudži, Elstar, Greni smit, Dekosta, Red jonaprins i slične. Ova rezidba dolazi do izražaja samo ako se izvede pravovremeno. Preporuka je da se mladari orezuju po završetku aktivnog vegetativnog rasta, obično u drugoj polovini juna i početkom jula. Prema našim istraživanjima to je bolje uraditi u drugoj ili trećoj dekadi avgusta, jer tada izvedena rezidba depresivno deluje na porast, a diferenciranje

cvetnih začetaka za narednu godinu je bolje (tabela). Orezane voćke koriste viškove hraniva za dalji razvitak plodova i obrazovanje rodnih pupoljaka za narednu godinu. Zbog smanjene vlage u zemljištu i visoke temperature vazduha u toku leta, voćke intenzivno dišu. Zato je potrebno da se odstrani i jedan deo lišća. Tako se preostalo lišće normalno snabdeva vodom i hranom.

Imajući u vidu visoke temperature u trećoj dekadi jula, treba biti oprezan sa zelenom rezidbom i pomeriti je za drugu dekadu avgusta kada prođe period visokih temperatura jer bi zelena rezidba krajem jula dodatno uticala na pojavu ožegotina na plodovima, pogotovo u zasadima koji nemaju protivgradnu mrežu.

Prof. dr Zoran Keserović
Poljoprivredni fakultet, Novi Sad

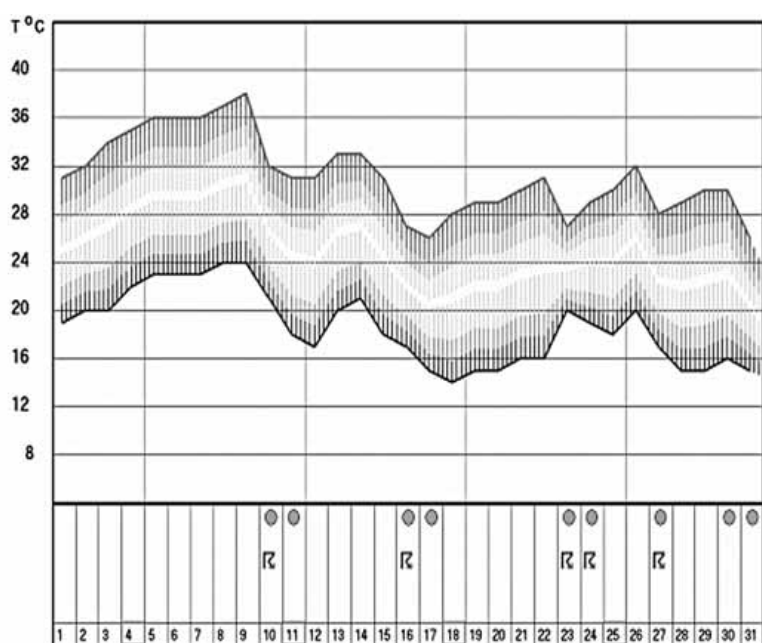
UTICAJ ZELENE REZIDBE NA POTENCIJALNU RODNOST PUPOLJAKA JABUKE

Sorta	Broj pupoljaka sa cvetnim začecima (%)	
	Zelene rezidba	Kontrola
Ajdared	50,8	39,1
Elstar	50,0	39,2
Gloster	10,2	7,6
Jonagold	59,8	43,8

* Zelene rezidba je urađena krajem jula i početkom avgusta

Tabela 1.

Prognoza vremena do kraja avgusta

GRMLJAVINA KIŠA MAGLA SNEG VETAR - MAXIMALNA TEMP. - MINIMALNA TEMP.

PRIRODNI ELIMINATOR ŠTETNIH MATERIJA

Šljiva

Šljive su veoma dragocene u eliminaciji viška tečnosti i štetnih materija iz organizma, pa se preporučuju osobama koje pate od oboljenja bubrega, jetre, reumatizma i gihta - Šljiva eliminiše štetne materije iz organizma i sprečava pojavu tumora

Šljive se ubrajaju u najkvalitetnije kontinentalno voće. Mogu se jesti sveže, u vidu sokova, kompoti i pekmeza, a isto tako i sušene. Šljiva sadrži mnogo ugljenih hidrata, a od šećera dominira glukoza, saharoza i fruktoza. Upravo šećeri u šljivi obezbeđuju dobar ukus u kombinaciji sa jabučnom i limunskom kiselinom.

Sadržaj biljnih vlakana obezbeđuje šljivama važnu ulogu u regulaciji pravilnog rada creva.

U narodnoj medicini sušene šljive su vrlo poznate i cenjene lek protiv hroničnog zatvora.

Zbog znatne količine šećera, sa šljivama treba da budu oprezni dijabetičari. Eventualno, mogu ih jesti neprežele i u malim količinama, dok su im sušene - zabranjene!

Šljive su veoma dragocene u eliminaciji viška tečnosti i štetnih materija iz organizma, pa se preporučuju osobama koje pate od oboljenja bubrega, jetre, reumatizma i gihta. Šljiva eliminiše štetne materije iz organizma i sprečava pojavu

tumora. Sušene šljive imaju značajne antioksidaciono dejstvo u sprečavanju slobodnih radikala koji su uzročnici stvaranja tumora.

B. Gršić

Kolač sa suvim šljivama

Potrebno je: 180 gr brašna, malo soli, 40 gr margarina, suvih šljiva, malo mlevenog karanfilca, kašika šećera, 1 jaje, šećer u prahu i kesica vanil šećera.

Priprema: Prosejati so i brašno pa dodati narendanu masnoću i limunovu koru. Umesti testo dolivajući po malo hladne vode. Razviti ga tanko oklagijom i obložiti plići kalup prečnika oko 20 cm.

Suve šljive prelići vodom da ogreznu i kuvati na laganoj toploti oko 7 minuta dok ne budu mekane. Procediti i sačuvati vodu u kojoj su se kuvale. Kuvane šljive isparirati ili samleti. Dodati karanfilic i šećer, pa ako je masa previše gusta, razrediti s malo vode u kojoj su se kuvale šljive. Usuti fil preko pripremljene kore. Ostatke testa iseći na trake i njima pokriti površinu kolača u vidu mreže. Umuti jaje i njime premazati kolač. Peći u rerni zagrejanom na 200 stepeni oko 25 minuta.

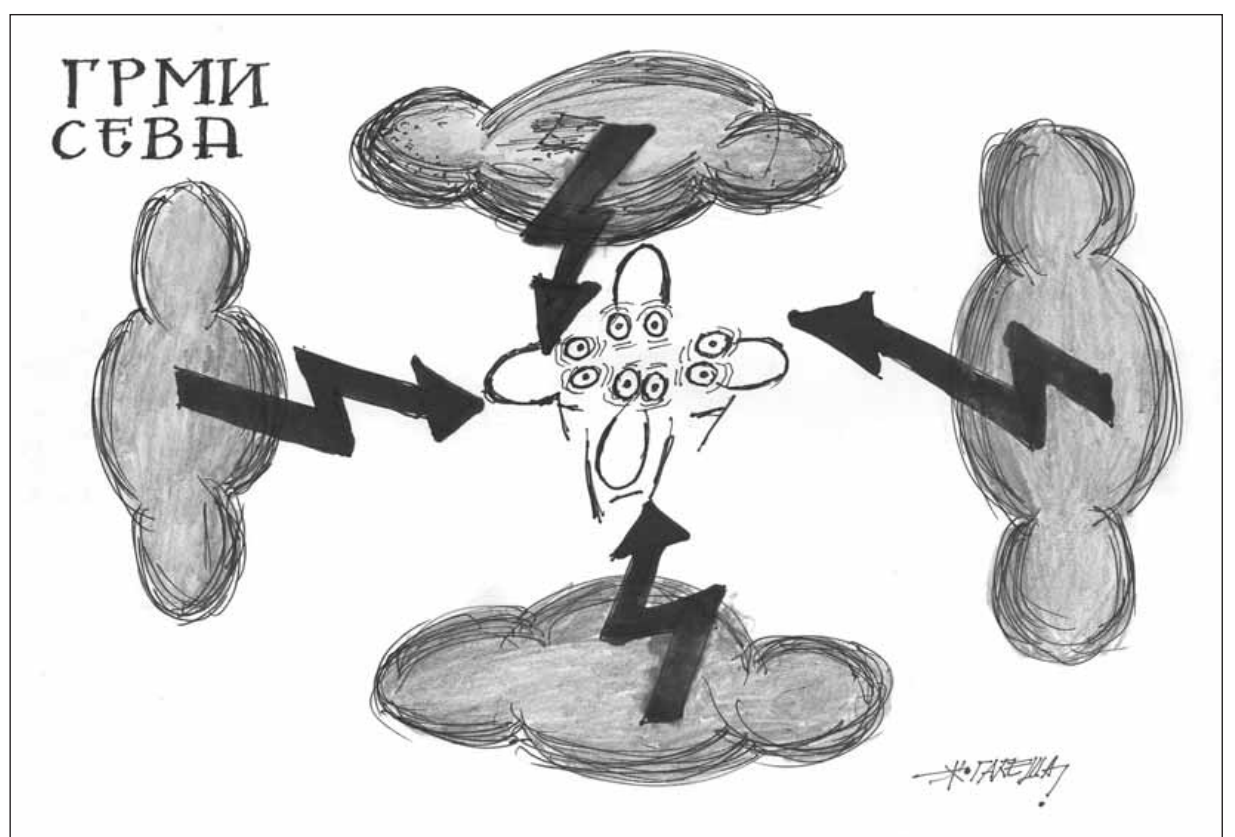
Posuti šećerom u prahu i vanil šećerom i služiti.

Kolač sa svežim šljivama

Potrebno je: 100 gr margarina, 2 jajeta, 100 gr šećera, šoljica mleka, soda bikarbona (na vrh noža), 1,5 kg šljiva, malo cimeta, kesica vanile i brašna koliko treba.

Priprema: Od svih sastojaka (osim šljiva, cimeta i vanile) zamesiti testo da bude mekše i njime obložiti podmazan i brašnom posut pleh. Sa gornje strane gusto izbosti testo i poluspravno poređati polutke ili četvrtine šljiva. Posuti cimetom i peći na 200 stepeni 25-30 minuta.

Pečen kolač posuti vanilin šećerom i seći tek kad se ohladi.

Promet roba na Produktnoj berzi

od 5. do 9. avgusta 2013. godine

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Pad cene kukuruza
- Dešavanja na svetskim berzama

Posle ekstremno loše poljoprivredne 2012. godine, svi su izgledi da će 2013. godina biti upisana u anale poljoprivrednih kalendara kao jedna od najrodnijih godina kako u svetu tako i kod nas. Posledice takvih dešavanja se ogledaju najpre u stabilizaciji opšteg nivoa zaliha, velikog pritiska ponude i logično, pada cena. Tržište je pasivno do te mere da se slobodno za proteklu nedelju može reći da ga praktično nismo ni imali. Tražnja je onaj deo tržišta koji je glavni uzrok opšte tržišne pasivnosti. Promet od svega 375 tona robe za 39,52% je manji od inače takođe malog prometa iz prethodne nedelje. Vrednost prometovane robe iznosila je 9.847.000,00 dinara, što je za 19,44% manje nego prethodne nedelje.

Cenom pšenice poljoprivredni proizvođači nisu zadovoljni. Sa druge strane izvozna tražnja koja je za narednu ekonomsku godinu prepoznata kao vrlo bitan faktor u formiranju domaće cene potpuno se povukla sa tržišta. Pored već konstatovanog problema sa niskim vodostajem Dunava, dodatno opterećenje za naše izvoznike jeste i dalje nerešena situacija sa izvozom pšenice u Makedoniju. Sa druge strane domaća tražnja

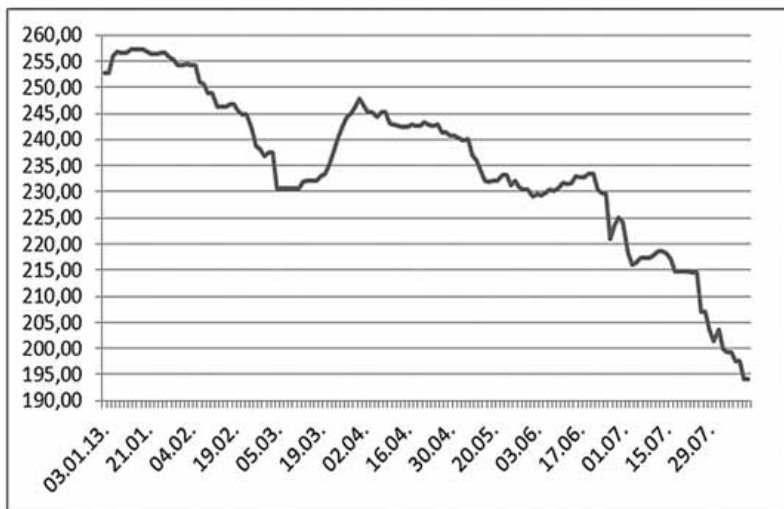
je nezainteresovana jer se za neposredni naredni period obezbedila neophodnim količinama hlebnog žita. To su glavni razlozi zašto se pšenicom protekle nedelje nije uopšte trgovalo.

Tržište kukuruza prošlogodišnjeg roda po svojoj prilici se neće oporaviti sve do kraja ekonomske 2012./13. Naprotiv, cena i dalje pada. Registrovana prosečna cena protekle nedelje od 14,13 din/kg (13,08 bez PDV) za 10,49% je niža nego prethodne nedelje. Ono što je može da bude indikativno za procene daljih cenovnih kretanja jeste činjenica da je trgovanje u nedelji za nama zatvoreno sa cenom od samo 12,80 din/kg bez PDV. Cenovna kriza kukuruza nije specifičnost samo našeg tržišta. Poređenja radi cena kukuruza na berzi u Čikagu danas za 42% niža nego lane, dok je cena na berzi u Budimpešti u avgustu ove za 30% niža u odnosu na avgust prošle godine.

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz, rod 2012.	175	13,82-15,12	175	13,82-15,12	-10,49
Soja rod 2013.	200	36,87	200	36,87	0,19

Prerađivači soje i pored dobrih izgleda u pogledu prinosa ove kulture hoće na vreme da se obezbede na tržištu i kupuju ovu robu na terminskom tržištu i to po standardnoj ceni od 300 EUR-a po toni Registrovana dinarska cena soje roda 2013. iznosila je 36,87 din/kg (34,14 bez PDV), što je rast od 0,19% u odnosu na trgovanje iz prethodnog perioda, što ustvari samo predstavlja rast EUR-a u odnosu na dinar.

PRODEX

Pad cene kukuruza je uticao na to da i vrednost PRODEX nastavi silaznim trendom. Berzanski indeks je 09.08.2013.

vredno 194,13 poena, što je u odnosu na kraj prethodne nedelje pad za 5,15 indeksnih poena. Od početka godine je, usled pada cena žitarica i uljarica, vrednost PRODEX-a niža za 23,18%.

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP SEPTEMBAR 2013.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	242.66 \$/t	237.08 \$/t	238.99 \$/t	236.41 \$/t	235.61 \$/t
Kukuruz	187.39 \$/t	184.72 \$/t	185.90 \$/t	184.32 \$/t	186.37 \$/t

Vrednosti hlebnog žita tokom protekle nedelje, uglavnom su beležile padove, pa je vrednost iste pala na minimum u poslednje tri nedelje, na osnovu pozicioniranja pred USDA-ov mesečni izveštaj o stanju žitarica i uljarica u svetu, kao i izbegavanje američke pšenice na svetskim tenderima, što nam govori da su svetsek zalihe obimne. Inače, cena hlebnog žita je ove godine pala za 16%.

Američka analitička kuća „Informa“, je opet povećala svoju prognozu proizvodnje pšenice, kao i ocenu stanja useva, koja je trenutno na nivou od 64% dobar/odličan. Što se tiče kukuruza, američki farmeri se spremaju da skinu najveći rod ikad požnjeven, što dosta vrši pritisak i na samu cenu. Najveći rast svetskih zaliha u poslednjih 13 godina, dodatno utiče na pad ocena ove robe. Očekuje se rod od 356,5 miliona tona, što je za 53,0 miliona tona više

od procene iz prethodnog meseca. Neki analitičari smatraju da bi cena kukuruza ove godine mogla da padne za čak 24%.

Što se tiče stanja useva, ista je situacija kao i kod pšenice. Naime, 64% useva je ocenjeno sa dobar/odličan.

Cena septembarskog fjučersa na kukuruz je u poslednjih nedelju dana pala za 2,96%, dok je fjučers na pšenicu pojeftinio za 2,62%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno mar. 12	489.07 \$/t	488.55 \$/t	486.57 \$/t	487.82 \$/t	498.11 \$/t
Sojina sačma mar. 12	412.10 \$/t	402.60 \$/t	396.00 \$/t	400.30 \$/t	422.50 \$/t

Cena soje u poslednjih godinu dana pala za čak 25%, jer su se američki usevi oporavili od najgore suše još od 1930. godine. Ali trenutno cena ove uljarice beleži rast već

treću nedelju za redom, zbog zabrinutosti da bi usevi u Americi, mogli biti izloženi smrzanju i da bi izvoz ove robe mogao biti povećan.

Velik deo soje u SAD je kasno posejan zbog padavina u maju, a razvoj biljaka je u junu bio usporen zbog temperatura koje su bile ispod proseka.

Avgustovski fjučers na soju ima manju vrednost u odnosu na prošli petak za 0,22%, a razliku na sojinu sačmu za 0,71%.

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
153.39 EUR/t (futures sep 13)	167.30 EUR/t (futures sep 13)
EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
183.00 EUR/t (futures nov 13)	167.00 EUR/t (futures nov 13)

U Budimpešti je pšenica sa septembarskom isporukom skuplja za 0,12%, dok je kukuruz skuplja za 0,69%. U Parizu je postavljen novi fjučers na kukuruz sa novembarskom isporukom. Pšenica je jeftinija 2,32%, a kukuruz za 0,31%.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.rs
branimir.alivovodic@limagrain.rs
www.limagrain.rs

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

VOĆE OD 5.8.2013.DO 12.8.2013.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Banana (sve sorte)	Uvoz (Ekvador)	kg	100	120	120	bez promene	dobra
2	Breskva (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
3	Grejpfrut (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	180	200	200	bez promene	prosečna
4	Grožđe (belo ostale)	Uvoz (Makedonija)	kg	100	120	120	bez promene	prosečna
5	Grožđe (crno ostale)	Domaće	kg	100	120	100	pad	prosečna
6	Jabuka (Delišes zlatni)	Uvoz (Italija)	kg	180	200	180	bez promene	prosečna
7	Jabuka (Greni Smit)	Uvoz (Italija)	kg	180	200	180	bez promene	prosečna
8	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	60	80	70	rast	prosečna
9	Kajsija (sve sorte)	Domaće	kg	130	150	150	bez promene	prosečna
10	Kivi (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	300	350	300	-	slaba
11	Kruška (ostale)	Domaće	kg	80	100	100	bez promene	dobra
12	Lešnik (očičćen)	Domaće	kg	800	1.000	800	bez promene	dobra
13	Limun (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	200	220	200	bez promene	dobra
14	Nektarina (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
15	Orah (očičćen)	Domaće	kg	1.000	1.000	1.000	bez promene	dobra
16	Pomorandža (sve sorte)	Uvoz (Grčka)	kg	140	150	140	pad	prosečna
17	Pomorandža (sve sorte)	Uvoz (Holandija)	kg	180	200	200	rast	prosečna
18	Smokva (suva)	Domaće	kg	300	350	300	-	slaba
19	Šljivina (sve sorte)	Domaće	kg	40	50	50	bez promene	dobra

POVRĆE OD 5.8.2013.DO 12.8.2013.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	25	30	30	bez promene	dobra
2	Boranija (olovka)	Domaće	kg	100	120	100	bez promene	prosečna
3	Boranija (šarena)	Domaće	kg	100	120	100	bez promene	prosečna
4	Boranija (žuta)	Domaće	kg	100	120	120	pad	prosečna
5	Brokola (sve sorte)	Domaće	kg	250	280	250	bez promene	prosečna
6	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	180	200	200	rast	dobra
7	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	100	bez promene	slaba
8	Dinja (sve sorte)	Domaće	kg	20	30	20	pad	dobra
9	Karfiol (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	100	bez promene	dobra
10	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	50	60	60	rast	dobra
11	Krompir (beli)	Domaće	kg	60	80	70	bez promene	dobra
12	Krompir (crveni)	Domaće	kg	60	80	70	bez promene	dobra
13	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	40	50	40	bez promene	dobra
14	Lubenica (sve sorte)	Domaće	kg	15	20	15	pad	dobra
15	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	300	350	300	bez promene	prosečna
16	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	70	80	70	bez promene	dobra
17	Paprika (Babura)	Domaće	kg	70	80	70	bez promene	dobra
18	Paprika (ljuta)	Domaće	kg	100	120	120	bez promene	dobra
19	Paprika (šilja)	Domaće	kg	70	80	80	bez promene	dobra
20	Paradajz (chery)	Domaće	kg	100	120	100	pad	dobra
21	Paradajz (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	60	rast	dobra
22	Pasulj (beli)	Domaće	kg	300	350	350	bez promene	dobra
23	Pasulj (šareni)	Domaće	kg	300	350	350	bez promene	dobra
24	Patlidžan (sve sorte)	Domaće	kg	70	80	80	bez promene	dobra
25	Paškanat (sve sorte)	Domaće	kg	180	200	180	bez promene	prosečna
26	Peršun (korenaš)	Domaće	kg	180	200	200	rast	dobra
27	Peršun (lišćar)	Domaće	veza	15	20	20	bez promene	dobra
28	Pečurke (šampinjoni)	Domaće	kg	180	200	200	bez promene	dobra
29	Praziluk (sve sorte)	Domaće	kg	150	160	150	bez promene	prosečna
30	Spanać (sve sorte)	Domaće	kg	120	130	130	pad	dobra
31	Tikvice (sve sorte)	Domaće	kg	30	40	30	bez promene	dobra
32	Zelen (sve sorte)	Domaće	veza	60	70	70	bez promene	dobra
33	Zelena salata (sve sorte)	Domaće	komad	40	50	50	bez promene	prosečna
34	Šargarepa (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

Datum prikupljanja podataka: 5. 8 - 12. 8. 2013. god.

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25 kg	Domaće	kg	18	20	20	bez promene	prosečna

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	95	100	95	bez promene	vrlo slaba
2	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	60	70	60	bez promene	vrlo slaba

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50 kg	Domaće	kg	24	26	24	pad	prosečna
2	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25 kg	Domaće	kg	18	20	20	bez promene	prosečna
3	Pšenica	džak 50 kg	Domaće	kg	20	21	20	pad	dobra
	Stočni ječam	džak 50 kg	Domaće	kg	20	21	20	pad	prosečna

SILOS Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	rinfuz	Domaće	kg	14.50	15.10	14.50	pad	prosečna
2	Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	rinfuz	Domaće	kg	14.50	14.50	14.50	pad	dobra
3	Pšenica	rinfuz	Domaće	kg	15.20	16.20	15.20	pad	dobra

CENE ŽIVE STOKE - 5.8 - 12.8. 2013. god.

Mesto prikupljanja cena Pančevo - stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
					min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	kg	280	280	280	-	vrlo slaba
2	Prasad	16-25 kg	sve rase	kg	250	250	250	bez promene	vrlo slaba
3	Prasad	<=15 kg	sve rase	kg	250	260	260	rast	vrlo slaba
4	Telad	80-160 kg	SM	kg	345	400	345	-	vrlo slaba
5	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	kg	190	200	190	pad	vrlo slaba

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Datum prikupljanja podataka: 5.8. - 12.8. 2013. god.

Mesto prikupljanja cena: Južno-banatski okrug

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Junad	>480 kg	sve rase	210	230	210	bez promene	vrlo slaba
2	Krmače za klanje	>130 kg	sve rase	140	160	150	bez promene	vrlo slaba
3	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	180	200	200	rast	prosečna

MALI OGLASI

POLJOPRIVREDNA MEHANIZACIJA

- Prodajem kombajn Deutz Fahr Topliner 4075 HTS. Tel: 064/15-35-938
- Prodajem traktor IMT 533 u odličnom stanju, špediter DUBRAVA kao nov, plug jednobrazni IMT i plug dvobrazni OLT-ov, sve kao novo. tel. 065/5689089, 063/7033799, 063/587583
- Prodajem motokultivator Lavin 8 konjskih snaga, sa prikolicom, špartačem, plugom, tegovima i rezervnim točkovima. Cena 800 evra. Automizer ledni 80 evra i autoprikolica Panonija 80 evra. Tel: 064/8589-640
- Prodajem Rusa 82, stari tip i berač Zmaj 224. Tel: 064/150-54-96
- Prodajem traktor Ferguson 533 u dobrom stanju, nove gume, urađena generalna. Tel: 064/26-87-171
- Prodajem traktor Zetor 5011, prskalicu Rau 330 litara, plug IMT jednobrazni, plug dvobrazni na pomeranje, špartač IMT dvoredni, plug dvobrazni 757, grablje Šempeter 220, drljača 4 krila, levator 9 metara, špediter Dubrava. Tel: 064/31-59-118
- Prodajem traktor Toma Vinković. Tel: 022/631-495, 066/403-677
- Prodajem traktor Zetor 5011, prskalicu Rau 330 litara, plug IMT jednobrazni, plug dvobrazni na pomeranje, špartač IMT dvoredni, plug dvobrazni 757, grablje Šempeter 220, drljača sa 4 krila, levator 9 metara, špediter Dubrava. Tel: 064/315-91-18
- Prodajem traktor Torpedo 45 i junicu debelu, staru 15 meseci za klanje. Tel: 022/737-562
- Prodajem Rakovicu 60 u dobrom stanju, dve nove prednje gume za Rakovicu i Vladimirca takođe u dobrom stanju. Tel: 066/937-23-63
- Prodajem traktor IMT 5136. Tel: 022/710-973
- Prodajem traktor IMT 533 u dobrom stanju. Tel: 061/15-88-641
- Prodajem traktor IMT 585 u radnom stanju. Tel: 064/912-65-54
- Prodajem traktor 575. Tel: 064/95-62-160
- Prodajem Ferguson 539, prva farba, vlasnik. Radenković. Tel: 060/06-88-133
- Prodajem traktor Torpedo 9006 u odličnom stanju. Tel: 063/855-44-23
- Prodajem traktor Torpedo i kravu muzaru. Tel: 022/737-562
- Prodajem traktor 539, 1988. godište. Tel: 063/83-73-634
- Prodajem traktor Belarus 820, 1999. godište, u odličnom stanju. Martinci. Tel: 064/4-333-528
- Prodajem traktor IMT 5136. Tel: 022/710-973
- Prodajem traktor torpedo 9006 u odličnom stanju. Tel: 066/93-54-743
- Prodajem silo kombajn Potinger. Tel: 069/43-81-699
- Prodajem Vladimirca i tanjiraču leskovačku 24 diska. Tel: 022/742-324
- Prodajem Vladimirca, motokultivator Honda 368 i levator 9 metara. Tel: 022/742-060
- Prodajem žitni kombajn Zmaj Univerzal u dobrom stanju i traktor IMT 533. Tel: 064/33-11-825
- Prodajem traktor Belarus 820, 1999. godište, u odličnom stanju. Tel: 064/4-333-528
- Prodajem traktor IMT 558 i dvobrazni IMT plug. Tel: 064/33-11-825
- Prodajem traktor IMT 560, dobro stanje, 1982. godište, IMT 756vk kao nov bez ulaganja i 2 drljače mala i velika. Tel: 064/32-49-259
- Prodajem traktor IMT 5136. Tel: 022/710-973

- Prodajem Rakovicu 60, Torpedo 45, Vladimirca, prikolicu Tehnostroj, prikolicu Pobjeda nosivosti 5 tona, prikolicu erdevičku nosivosti 6 tona, tanjiraču Oltovu i levator. Tel: 022/742-060, 060/08-28-382
- Prodajem traktor 575. Tel: 064/95-62-160
- Prodajem IMT 558, setvospremač i prikolicu Dubrava nosivosti 3,5 tone. Tel: 064/902-40-72
- Prodajem žitni kombajn Zmaj Univerzal u dobrom stanju. Tel: 064/33-11-825
- Prodajem traktor Vladimirac T25. Tel: 060/066-91-47
- Prodajem traktor IMT 558 sa dvobraznim plugom. Tel: 064/33-11-825
- Prodajem traktor Rakovica 120, mercedes motor. Tel: 064/25-99-275
- Prodajem traktor Belarus 820 1999. godište, u odličnom stanju. Tel: 064/4-333-528
- Prodajem traktor Ford 4610 65 KS, 1987. godište u dobrom stanju sa kabinom. Tel: 061/11-18-972
- Prodajem traktor IMT 542, 1984. godište, cisternu za osoku 4.000 litara i setvospremač. Tel: 062/122-45-95
- Prodajem traktor 575. Tel: 064/95-62-160
- Prodajem kombajn Univerzal u dobrom stanju. Tel: 064/28-19-629
- Prodajem kombajn Zmaj 141 sa žitnim i kukuruznim adapterom, cena 6.500 E. Tel: 063/72-07-148
- Prodajem traktor Torpedo 7506 bez prednje vuče, remontovan, nove gume, bez ulaganja. Tel: 022/736-192
- Prodajem traktor IMT 578 i motor s44 ili menjam za 533, 539, 542. Tel: 063/469-016
- Prodajem Belarus 82, elevator za kukuruze 9 m, krunjač-prekrupač odžački, kolica za heder. Tel: 064/31-88-541
- Prodajem Rus 82, stari tip, remontovan, u ekstra stanju. Tel: 063/575-116
- Prodajem kombajn Zmaj 141 sa žitnim i kukuruznim adapterom, cena 6.500 E. Tel: 063/720-71-48
- Prodajem traktor IMT 539, 1994. godište sa kabinom, traktor 539 novi tip 2004. godište i plug IMT 758 dvobrazni. Tel: 022/715-406
- Prodajem traktor IMT 539 u dobrom stanju i IMT bočnu kosu. Tel: 022/662-075
- Prodajem traktor IMT 578. Tel: 062/662-203
- Prodajem traktor Rus 82 sa prednjom vučom, stari tip u ekstra stanju. Tel: 063/575-116

OPREMA

- Prodajem prikolicu za stoku, dve drljače jedna sa valjcima, mali i veliki špediter, jednobrazni plug, odžački prekrupač. Tel: 063/870-30-14
- Prodajem prekrupač nov, melje klip bez elektro Motora, elektro motor 4 kw, 720 obrtaja. Tel: 022/473-176
- Prodajem prskalicu 440 litara, IMT žitnu sejačicu 23 reda, špartač za repu i soju šestoredni, vučeni dvoredni kombajn za repu. Tel: 063/569-417.

Prodajem krunjač ručni, tučani. Tel: 022/685-081, 064/4615-799

- Prodajem dvoredni berač Zmaj 221, dobro stanje. Tel: 065/54-29-508
- Prodajem spremač 2.90 sa duplim rotorima, 3 god star. Tel: 022/715-406
- Prodajem bočnu kosačicu Dubrava za traktore IMT 533 i 539. Tel: 022/742-492

- Prodajem mašinu za pravljenje briketa, ručne izrade, cena dogovor, može i zamena. Tel: 022/716-779
- Prodajem dve nove kabine za IMT 577, 560, 542 sa zelenim staklima. Tel: 022/660-481, 064/96-52-339
- Prodajem samoutovarnu prikolicu za seno SIP slovenačka, aluminijumske stranice zapremine 19 m³ prvi vlasnik. Može zamena za bolju kipericu od 3.5 t uz doplatu. Miloš Matijašević, Adaševci. Tel: 064/29-30-657
- Prodajem polovne gume 14 9 28. Tel: 064/24-94-301
- Prodajem plug dvobrazni Leopard 14 coli ,granu za duvan i dve gume kompletne balonke 15.3 sa felnama sa šest rupa, skoro nove i kardan dugački za berač. Tel: 022/737-255
- Prodajem prskalicu Rau 330 litara i sejačicu za žito. Tel: 064/320-78-56
- Prodajem dvobrazni plug 757 i stočnu prikolicu. Tel: 022/663-095
- Prodajem krunjač trofazni na korpe. Tel: 063/83-68-768
- Prodajem špediter Dubrava nosivosti 1,5 t. Tel: 062/170-52-63
- Prodajem špediter Dubrava nosivosti 2 tone u odličnom stanju sa gornjim stranicama, cena po dogovoru. Tel: 063/70-66-346
- Prodajem motor za 577, silo kombajn, drljaču 4 krila. Tel: 064/193-04-69
- Prodajem prikolicu Dubrave. Tel: 022/716-184
- Prodajem frezu za traktor IMT, radni zahvat 125 cm u ispravnom stanju. Adaševci. Tel: 065/215-84-17
- Prodajem Tomosovu samohodnu strižnu kosu. Tel: 060/630-80-30
- Prodajem pneumatski transporter žitarica 30 KW i silo frezu i nabijač. Tel: 060/0670-145
- Kupujem aparat za mužu krava. Tel: 022/731-462
- Prodajem motokultivator sa frezom 506 IMT i strižnu kosu samohotku. Tel: 060/630-80-30
- Prodajem nov prekrupač veliki, melje i klip. Tel: 022/473-176
- Prodajem mešaonu stočne hrane, čerupač za piliće, sušaru za polen za pčelare. Tel: 022/711-179, 064/207-10-97
- Prodajem mlin za integralno brašno, kapaciteta 150-200 kg/sat, kamen prečnika 800 mm plus sito i prohromsko sanduče za odlaganje brašna. Tel: 022/555-373, 063/541-411
- Prodajem polovan, dobro očuvan kavez za 100 koka nosilja. Tel: 022/623-596
- Prodajem čardak u Šidu sa biber crepom, hitno i povoljno, dimenzije 9,5 sa 3 m. Tel: 064/215-80-83

- Kupujem muzlicu Virovitica. Tel: 022/465-526, 064/361-60-54
- Prodajem pneumatsku sejačicu Olt 4 reda, setvospremač 2,90 m dupli rotori, prskalicu Rau 520 l, 10 m grane. Tel: 022/715-406
- Prodajem prikolicu za stoku i Kikindu 2.5 t. Tel: 022/2713-674
- Prodajem prskalicu 440 litara, IMT žitnu sejačicu 23 reda, špartač za repu i soju i dvoredni vučeni kombajn Klajne 2KR. Tel: 063/569-417
- Prodajem dvobrazni plug 757 i prikolicu za goveda povoljno. Tel: 022/663-095, 064/164-58-33
- Prodajem plug prevrtač, četvorobrazni vario. Tel: 063/509-869
- Prodajem dob i korpu za veliki krunjač od jednog metra. Tel: 063/715-89-36
- Prodajem frezu za traktor, radni zahvat 125 cm. Tel: 022/737-737
- Prodajem motokultivator dizel i kupujem plug za Tomu Vinkovića i freziram bašte i voćnjake u Sremskoj Mitrovici i okolini,. Tel: 066/403-677

Prodajemo univerzalni selektor za čišćenje zrna i semena svih poljoprivrednih kultura, cveća i ukrasnog bilja.
Tel: 063/8334-064 i 063/589-780

- Prodajem četvororedni IMT špartač. Tel: 022/665-036
- Prodajem krunjač na korpe trofazni. Tel: 022/670-901, 063/83-68-768
- Prodajem frezu 506 sa priključcima, krunjač za kukuruza i prekrupač, oba na trofaznu struju. Tel: 065/57-89-165
- Prodajem dvobrazni plug Olt 12 coli. Tel: 066/178-766
- Prodajem prskalicu Rau 330 litara, plug IMT 755, plug IMT jednobrazni, plug dvobrazni na pomeranje, špartač IMT dvoredni, plug dvobrazni 757, grablje Šempeter 220, drljaču 4 krila. Tel: 064/31-59-118
- Prodajem prikolicu za rasturanje stajnjaka SIP 3,5 tone, dva elevatora za istovar kukuruza i presu niskog pritiska samoutovarnu (meke bale). Tel: 022/714-337
- Prodajem kabinu za traktor Belarus MTZ 52. Tel: 064/211-72-24
- Prodajem presu Welger 71 u odličnom stanju. Tel: 022/467-759, 064/51-69-710
- Prodajem Nodet sejačicu, 4 reda. Cena 1.000 E. Tel: 022/2733-053, 064/311-86-86
- Prodajem pneumatsku sejačicu Olt 4 reda, ispravna, vrlo povoljno. Tel: 064/24-94-505
- Prodajem IMT plug 757, 14 coli i frezu IMT 506 sa prikolicom. Tel: 069/717-615
- Prodajem odžački krunjač čekićar u odličnom stanju. Tel: 064/31-88-274
- Prodajem presu za baliranje u odličnom stanju i kukuruz ekstra kvaliteta. Tel: 065/602-34-96
- Prodajem remontovan kao nov kardan, od prednje vuče za traktor Torpedo, devedeset konja i gornju vuču stari tip za traktor IMT povoljno. Tel: 061/200-32-17
- Prodajem motokultivator, uz njega ide prikolica sa vučom, kosa, plug prevrtač. Tel: 064/064-91-19
- Prodajem presu za pravljenje briketa, kosilicu za travu na benzin i trimer. Svaki dogovor moguć. Tel: 022/716-779
- Prodajem IMT špartač četvororedni i dvoredni berač. Tel: 069/717-615
- Prodajem kosačicu IMT dupleks (sa dve radne kose). Cena 300 E. Tel: 064/296-47-28
- Prodajem krunjač na korpe trofazni. Tel: 022/670-901, 063/83-68-768
- Prodajem remontovan, kao nov kardan prednje vuče za traktor Torpedo devedeset konja i gornju vuču stari tip za traktor IMT, povoljno. Tel: 061/200-32-17
- Prodajem prekrupač za klip i zrno na kardan slovenački, povoljno. Tel: 064/24-94 -588, 060/160-99-19
- Prodajem prikolicu marke utva 3 t dvoosovinka, kiperica, cena povoljna. Tel: 060/160-99-19
Prodajem ram od tanjirače tare. Tel: 064/25-99-275
- Prodajem dve zadnje Ferguson gume 11-28. Tel: 022/660-481

ZEMLJA, PLACEVI, KUĆE, STANOVI, LOKALI

- Prodajem kucu u Bogatiću, na 10 ari placa sa pomoćnim zgradama, tvrda gradnja, ulica Branka Đonlića. Tel: 064/420-21-54
- Prodajem ili menjam plac površine 23 ara, voda, struja, u Lačarku za kuću u Erdeviku. Tel: 061/64-53-191
- Prodajem garsonjeru u Indiji, nova gradnja, Pinkijeva 2. Tel: 022/592-808, 062/82-05-256
- Prodajem 3.5 jutra zemlje u Gornjem Selištu. Tel: 069/716-823
- Prodajem vikendicu u Prnjavoru. Tel: 063/519-715
- Kupujem vikendicu u Vrdniku. Tel: 063/519-715
- Prodajem spratnu kuću u užem centru Stare Pazove na 6 ari placa a kuća 180 m². Tel: 022/311-693, 064/381-16-51
- Prodajem manju kuću u Novom Sadu. Tel: 063/519-715
- Prodajem kuću u Šidu, ulica Fruškogorska 21. Tel: 022/715-105, 060/715-105-5
- Povoljno na prodaju kuća u Erdeviku sa pomoćnim prostorijama, bašta, podrum, garaža, površine placa i bašte 15 ari. Cena po dogovoru. Tel: 064/706-12-10
- Prodajem kuću u Erdeviku na 20 ari placa. Tel: 064/960-33-97
- Prodajem jutro zemlje u Kuzminu, potez Lasice. Hitno i povoljno. Tel: 064/238-10-91.
- Prodajem kuću u Moroviću na placu od 84 ara, ulica Nikole Tesle 89. Tel: 022/2733-053, 064/311-86-86
- Prodajem plac sa temeljom i svim papirima za gradnju u Rumi. Tel: 064/33-55-320
- Prodajem kuću u Šidu, Fruškogorska 21. Tel: 022/715-105, 060/7151-055
- Prodajem 30 ari zemlje u Irigu, potez tursko brdo u vikend zoni. Tel: 064/48-123-31
- Prodajem dva i po jutra zemlje u Lačarku. Tel: 063/899-26-53
- Prodajem kuću u Rumi i kuću u Budanovcima. Tel: 069/00-10-685
- Prodajem nepuno jutro zemlje u Rumi, njiva Sodol breg i spratnu noviju kuću 276 m² blizu vašara u Rumi. Tel: 022/478-417, 062/17-53-900
- Prodajem kuću u Kuzminu na pola jutra placa i jagnjad za klanje. Tel: 022/664-181, 064/07-64-980
- Prodajem kuću u Novoj Pazovi. Tel: 061/160-36-22
- Prodajem kuću u Šidu, ulica 20. Oktobra 59. tel: 063/84-22-124
- Prodajem kuću u Moroviću na placu od 84 ara, ulica Nikole Tesle 89. Tel: 022/2733-053, 064/311-86-86
- Prodajem plac u Sotu u blizini jezera površine 5 ari. Tel: 022/621-340, 063/55-22-92
- Prodajem kuću u Privinoj glavi sa svim pratećim objektima, cena 10.000 E. Tel: 063/71-59-562
- Prodajem 2 kuće u Kuzminu, jedna na 10 ari, druga na 1/2 jutra placa. Tel: 022/664-181, 064/07-64-980
- Prodajem malu vikendicu sa strujom u Ležimiru i 22 ara pod voćem: Tel: 063/540-744
- Prodajem 2 jutra zemlje u Lačarku. Tel: 022/670-896
- Prodajem jutro zemlje u Kuzminu potes Lasice. Hitno i vrlo povoljno. Tel: 064/238-10-91
- Menjam vikendicu u Novom Sadu za vikendicu u Vrdniku. Tel: 064/251-09-29

POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

- Prodajem kukuruz rod 2011-2012 i oko 4 t soje. Tel: 062/817-08-61
- Prodajem kukuruz, vrlo kvalitetan. Tel: 022/448-261, 061/29-55-627
- Prodajem 300 bala sena, može zamena za ovce, motokultivator dizel, traktor Tomu Vinković. Toša, mandeloški put. Tel: 022/631-495, 066/403-677
- Prodajem baliranu detelinu, 100 komada bala, cena 270 din/kom. Tel: 064/37-69-159
- Prodajem šljive. Tel: 063/344-836
- Prodajem 1 tonu tritikala. Tel: 022/666-146
- Prodajem stočni ječam. Tel: 064/34-533-64
- Prodajem balirano seno. Stejanovci. Tel: 064/024-52-61
- Prodajem 400 bala sena, može i u rinfuzi i motokultivator dizel. Sremska Mitrovica. Tel: 022/631-495, 066/403-677
- Prodajem detelinu. Tel: 022/736-338
- Prodajem 4 tone kukuruza, cena 2.500. Tel: 062/13-37-268
- Prodajem stočni ječam. Tel: 064/345-31-21
- Prodajem 500 kg starog tritikalea. Tel: 022/666-146, 064/920-88-00
- Prodajem veću količinu zdravog kukuruza ekstra kvaliteta. Tel: 065/623-03-11
- Prodajem jedan vagon kukuruza. Tel: 064/32-66-011
- Prodajem 2 vagona kukuruza. Tel: 063/509-869
- Prodajem balirano seno, veća količina. Tel: 064/02-45-261
- Prodajem koziji sir. Tel: 022/752-043
- Prodajem kukuruz. Tel: 064/14-974-13
- Prodajem vagon kukuruza, rod 2011. i tonu soje. Tel: 022/666-071
- Prodajem vagon kukuruza u zrnu. Tel: 064/318-54-21

Prodajem vikendicu sa šljivikom u Krčedinu sa pogledom na Dunav (vikend zona). Plac 42 ara, 220 stabala šljiva 12 godina stare, asfaltni put, trofazna struja. Cena 20.000 evra.
Mob: 063/592-235

- Prodajem kazan za rakiju od 120 litara. Tel: 062/13-23-410
- Prodajem 100 l domaće rakije od šljive. Tel: 064/48-65-836
- Prodajem seno, soju i slamu u rol balama u Kuzminu. Oko 500 bala. Cena po dogovoru. Tel: 064/354-44-50
- Kupujem zrno soje. Tel: 064/118-62-97
- Prodajem 100 metara kukuruza, cena 25 dinara i ječam tritikale 30 metara. Kukujevcu. Tel: 022/742-676
- Prodajem kukuruz. Vašica. Tel: 060/073-14-90
- Prodajem kukuruz. Tel: 065/60-23-496
- Prodajem stari kukuruz ekstra kvaliteta, 2.800 dinara metar i 100 bala sojine slame. Tel: 022/671-875, 065/623-03-11

USLUGE, POSLOVI

- Uslužno bušim rupe traktorom za voće, stubove i ograde. Tel: 064/99-25-898
- Pouzdan čovek održavao bi vikendice na Fruškoj gori. Tel: 064/514-7251
- Freziram bašte u Mitrovici i okolini. Tel: 022/631-495
- Industrija mesa Zmajevac iz Iriga potrebni automehaničari sa iskustvom. Tel: 022/462-433, 064/891-38-11
- Usluga zavarivanja. Tel: 066/942-1117
- Tražim ženu za pomoć u kući stan, hrana i plata po dogovoru. Tel: 061/2892-945
- Vršim negu starih, bolesnih i osobe sa posebnim potrebama. Tel: 064/133-19-35
- Potreban električar za servis i montažu. Tel: 060/6070-106
- Tražim posao: čuvanje dece, pomoć u kući i starima za stan, hranu i platu. Tel: 064/4723-813
- Diplomirani ekonomista daje časove matematike. Tel: 064/264-76-91

SREMSKA POLJOPRIVREDA

- **Vaš poljoprivredni savetnik**
- **Novine koje Vas uvode u savremeni agrobiznis**

MARKETING

Tel/fax: 022/610-496

Mob: 064/1629-737

E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs

- Ozbiljna žena negovala bi nepokretne starije osobe i čuvala decu. Tel: 064/050-16-36

- Dajem časove engleskog i nemačkog jezika za sve uzraste. Tel: 064/3144-666

- Ženskoj osobi hitno potreban bilo koji posao. Tel: 061/173-94-52

DOMAĆE ŽIVOTINJE

- Prodajem sjajne ovce. Tel: 064/4430-891

- Prodajem jaganjce za klanje. Tel: 022/663-218

- Prodajem oteljenu junicu sa teletom. Tel: 065/56-03-549

- Prodajem dva lepa crveno-bela muška teleta stara 40 dana i Olt kosačicu. Tel: 022/650-478, 063/800-93-68

- Prodajem 7 krava simentalke rase. Tel: 022/443-088

- Prodajem crveno-belu kravu steonu 6 meseci. Tel: 064/026-93-10

- Prodajem krmaču za klanje. Tel: 064/31-91-246

- Prodajem suprasnu krmaču. Tel: 022/493-558

- Prodajem odrasle bele guske. Tel: 022/325-232

- Prodajem žensko june težine oko 250 kg, Simentalka. Tel: 061/624-65-77

- Prodajem 2 krave muzare, jedna crno bela, druga je Simentalka, daju po 20 litara mleka. Radenković. Tel: 060/06-88-133

- Prodajem kravu Simentalku, prvotelka, žensko tele staro 6 dana. Tel: 022/442-109, 063/1147-164

- Prodajem 8 krava simentalke rase, cena povoljna. Tel: 022/443-088

- Prodajem ovce, šilježice i jaganjce rase Il de Frans, Virtemberg. Tel: 064/51-44-311

- Prodajem dobru suprasnu krmaču. Tel: 022/493-558

- Prodajem jaganjce za klanje. Tel: 022/663-218

- Prodajem dobru suprasnu krmaču u trećem prašenju težine oko 280 kg, Durok. Tel: 022/493-558

- Prodajem odrasle bele guske. Tel: 022/325-232

- Prodajem kravu muzaru. Tel: 022/737-562

- Prodajem krmaču 3 puta prašena za klanje. Tel: 060/424-09-55

- Prodajem ovce, šilježice i jaganjce rase Il de Frans, Virtemberg. Tel: 064/51-44-311

- Prodajem kože i jariće. Tel: 022/752-043

- Prodajem 5 ovci Virtemberg i ovna. Cena povoljna. Tel: 064/05-86-936

- Prodajem pet ovaca, ovna i šest jaganjaca. Cena po dogovoru. Tel: 064/490-43-58.

- Prodajem četiri teleta, dva muška i dva ženska, simentalci. Tel: 061/624-657-7

- Prodajem kravu steonu Holštajn, prskalicu 350 l Kranj i drljače trokrilne. Tel: 022/743-487

- Prodajem koke nosilje stare 9 meseci, prasice i bravca. Tel: 022/631-180

- Prodajem dva ženska i jedno muško jagnje, oko 30-35 kg. Krčedin. Tel: 061/140-93-94

ZALIVNI SISTEMI

- Prodajem pumpu za navodnjavanje Tomos. Mandelos. Tel: 022/681-664, 064/3311-638

- Prodajem žalecov tifon, fi 50, dužine 200 m, sa topom. Tel: 064/28-95-473

- Kupujem okiten crevo fi 50, 100m. Tel: 061/1148-153

- Prodajem zalivni sistem za navodnjavanje kompletan, plug obrtač dvobrazni Cron i plug dvobrazni leskovački, krunjač sip na kardan. Tel: 064/4944-907

- Prodajem 10 aluminijumskih cevi za navodnjavanje sa rasprskivačima. Tel: 022/688-133

- Prodajem 30 cevi za navodnjavanje, aluminijumske, slovenačke proizvodnje. Tel: 022/465-808

- Prodajem pumpu Morava za zalivanje, ima 2 usisna i 2 potisna creva. Veliki Radinci. Tel: 022/660-016

- Prodajem cevi za navodnjavanje fi 50, 9 komada sa prskalicama i 3 para krajeva cevi fi 70. Tel: 060/5840-183

- Prodajem pumpu Tomos za navodnjavanje i cevi za sistem kap po kap. Tel: 022/715-095

- Prodajem 4 platenika dužine 40 m i visine 8 m sa najlonom. Tel: 062/405-539

- Prodajem aluminijumske cevi za navodnjavanje, fi 70, 60 komada sa prskalicama i 9 komada fi 50 sa prskalicama. Tel: 064/4113-590

- Prodajem tifon Fores prečnika 90 mm, 420 cm, 2003. godište, pumpa Bauer. Tel: 022/445-375, 063/1188-219

- Prodajem Honda MIO 10, pumpu kapaciteta 1100 l/min, benzinska. Cena 400 evra. Tel: 022/312-740, 063/71-66-245

- Prodajem cevi za navodnjavanje prečnika 70 i 90, kompletan sistem. Radinci. Tel: 022/660-249

PLASTENICI, STAKLENICI

- Staklenik 1100 m² u radu. Tel: 063/535-179

- Prodajem platenik. Tel: 060/1525-643

- Kupujem rasadnik 8 x 50 m sa duplom konstrukcijom. Tel: 022/453-028

- Platenici alu konstrukcija 28x4,5 m. Tel: 063/8511-323

PČELARSTVO

- Prodajem šumski med, cena 400 dinara, za područje Šida besplatna kućna dostava. Tel: 022/712-355

- Prodajem med lipa i bagrem. Tel: 022/716-516, 064/6522-453

- Prodajem bagremov i lipov med, veća količina. Tel: 022/718-292, 064/652-24-53

- Prodajem med bagremov, lipov, polen i društva sa 10 ramova. Tel: 022/718-292 064/6522-453

- Prodajem med Lipov i bagremov na veliko. Tel: 066/005-655

- Prodajem šumski med 350 din/kg. Tel: 022/712-355

- Prodajem 10 košnica sa pčelama. Tel: 022/2710-130, 063/8574-180

- Prodajem 30 košnica sa pčelama. Tel: 064/33-11-629

- Prodajem 30 društava pčela. Tel: 022/630-843, 064/66-11-629

KUĆNI LJUBIMCI

- Sibirski haski, ekstra štenad. Tel: 065/6573-857

- Prodajem štence Labradora. Tel: 060/010-19-71

- Prodajem kućice rotvajlere stare mesec dana (60 evra). Tel: 060/7352-070

- Hitno poklanjam ženu šarplaninca sa papirima, zbog odlaska u inostranstvo. Tel: 031/154-001

- Pikinezeri stari preko dva meseca. Tel: 064/2159-053

- Lesi muško štene odnegovano staro osam meseci. Tel: 063/234-219

- Prodajem kućice pekinezera, patuljaste pinčeve, nemačke kratkodlake ptičare, lovne terijere, vakcinisani i revakcinisani. Dublje. Tel: 062/188-00-24

- Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

MOTORNA VOZILA

- Povoljno prodajem kamion TAM-10-110 registrovan, fabrički produžen, sandučar, kamion je u odličnom stanju, vlasnik. Tel: 061/204-96-33

- Prodajem Yugo 55.a za američko tržište 1988. godište, registrovan do 21.08.2014. cena 600 E. Kukujevcu. Tel: 064/911-82-92

- Prodajem Opel kadet 1,3 benzin, 1989. godište, crveni metalik, prvi vlasnik. Tel: 069/664-521

- Prodajem Golf turbo dizel, 1987. godište, urađena generalna prošle godine elektro podizači, šiber, 5 vrata, registrovan godinu dana. Tel: 063/77-16-113, 060/61-00-880

- Prodajem Reno 5 1,4, 1988. godište, motor generalno sreden. Tel: 064/45-25-791 Prodajem Škodu feliciju, 1997. godište, benzin-gas, registrovan do 3 2014. godine. Tel: 063/617-191

- Prodajem Fiat punto 2003. godište, ocarinjen, nove gume, može zamena za Golf 2. Tel: 064/150-71-04

- Prodajem Opel kadet 1.300 benzin, 1989. godište ili menjam za prasiće. Tel: 069/664-521

- Prodajem stojadina u odličnom stanju, 1999. godište, očuvan, neregistrovan, aluminijumske felne za forda 14-ice sa dobrim letnjim gumama, prodajem alu

- felnu za juga 13-ice sa dobrim gumama. Tel: 063/76-59-856

- Prodajem Golf 3 benzin-plin-novi atest, 1995 godište, registrovan do juna 2014 godine. Tel: 064/256-20-40

- Prodajem Golfa 2 1.6 dizel, 1990 godište i kombi VW t2 1.6 dizel teretni, 1986 godište u odličnom stanju, registrovan do decembra 2013 i leopardove plugove sa točkom. Tel: 064/28-67-245

Prodajem Opel Kadet, kocka 1,2, godište '83., benzin-plin, povoljno. **Tel: 064/14-69-263**

- Prodajem kamion TAM 130 11, 1989. godište i šasijski od prikolice 5 t cena po dogovoru. Tel: 063/76-59-444

RAZNO

- Kupujem čokove. Tel: 064/256-20-40

- Prodajem kazan za rakiju 160 l sa destilatnom. Tel: 062/393-706

- Prodajem kalorični briket za loženje pakovan u džambo vreće od 1 tone, uvoz iz Austrije. Tel: 062/314-330

- Popravka svih vrsta gibnjeva od poljoprivredne mehanizacije i ostali kamionski i kombi program. Branko Vulin, Lačarak. Tel: 022/673-667, 064/175-81-43

- Prodajem jaja japanskih prepelica. Tel: 060/710-89-20

- Prodajem bagremove stubove za vinograde, voćnjake, ograđivanje. Tel: 062/314-330

- Prodajem muzlicu Alfa Laval. Povoljno. Tel: 064/18-71-463

- Kupujem mešaonu stočne hrane kapaciteta 250 do 350 kg. Tel: 022/670-056

- Prodajem sve vrste uglja za ogrev: sušeni, kameni, drveni. Prevoz obezbeđen. Tel: 062/314-330

- Prodajem kazan za rakiju od 150 litara. Tel: 064/17-34-144

- Prodajem humus (crnu zemlju) za nasipanje cvetnjaka, bašti; travu u busenu, potpuno čista otporna na gaženje, engleska, može i sa postavljanjem. Tel: 062/314-330 Kupujem vrcaljku za med. Tel: 064/240-66-16

- Prodajem brodski pod 19 mm, izbrušen, potpuno suv, može se postaviti na lepak, bez ispadajućih čvorova, uvoz iz Austrije. Tel: 062/314-330

- Prodajem sadni materijal za trogodišnju plantažu mente. Tel: 063/1100-872

- Prodajem kazan za rakiju od 150 litara. Tel: 064/13-94-294

- Prodajem topolove oblice i poluoblice prečnika 11 i 16 cm za brvnare, ograde, baštenske garniture i kućice, oblaganje kuća i vikendica. Tel: 062/314-330

- Prodajem mlin za kukuruz, može da melje i klip, trofazni motor 8 KS (Grgurevci). Tel: 064/3627-401

- Prodajem krunjač Somborac sa 4 rupe na kardan, malo radio. Tel: 063/8054-061

- Prodajem kavez za 10 koka nosilja. Tel: 022/714-336

- Prodajem krunjač na korpe trofazni. Tel: 022/670-901, 063/83-68-768

- Prodajem bagremove stubove za vinograde, voćnjake, ograđivanje. Tel: 062/314-330

- Prodajem mešaonu stočne hrane, čerupač za piliće, sušaru za polen za pčelare i elektromotore. Tel: 064/207-10-97

- Euro kuka marke Bosal za Citroen C5 karavan 2005. Zvati posle 15h i vikendom. Tel: 063/7588-935, 022/617-556

- Prodajem kopletnu opremu za klanje, viseći kantar (meri 250 kg) i šivaču mašinu Bagat. Tel: 022/685-081, 064/4615-799

- Prodajem cisternu Creinu, dvobrazni plug i špartač. Sve u odličnom stanju. Tel: 064/3298-102

- Prodajem topolove oblice i poluoblice prečnika 11 i 16 cm, svih dužina za brvnare, ograde, letnjikovce, oblaganje kuća i vikendica. Tel: 062/314-330

- Prodajem fabričku auto prikolicu Tel: 064/3185-923

LIČNI OGLASI

- Tražim slobodnog muškarca od 55-60 godina. Tel: 061/1500-575

- Ozbiljan muškarac pedesetih godina stambeno obezbeđen traži ozbiljnu ženu za upoznavanje, druženje, brak. 064/4376-860

- Muškarac neženjen 43 godine iz Indije, materijalno i stambeno obezbeđen, želi da upozna žensku osobu do 35 godina radi ozbiljne veze i braka 060/056-0291

- Slobodan ozbiljan muškarac upoznao bi slobodnu ženu Mitrovčanku do 60 god. Tel: 063/8817-329

- Razveden (25) iz Šida traži ženu sa detetom za brak. Tel: 065/4588-419

U POSETI PORODICI STEVANA I JELENE ANĐELIĆ I NJIHOVOM MINI ZASADU ARONIJE

Aronija je neobično voće

U svojoj bašti Anđelići od pre tri godine gaje "sibirsku borovnicu" kako još nazivaju aroniju. Počeli su sa 30 sadnica, a sada je u njihovom zasadu oko 130 sadnica i rod koji ubere uglavnom koriste za ličnu upotrebu

O aroniji se poslednjih godina mnogo govori kod nas i u svetu. Aroniju i njene bobice svrstavaju među biljke koje su i hrana i lek, koje se preporučuju za svakodnevno konzumiranje, ali im pridaju velike moći u smislu prevencije od raznih obolenja. Da li zbog toga, zbog radoznalosti ili i nečeg sasvim trećeg za gajenje aronije su se odlučili **Stevan i Jelena Anđelić** iz Sremske Mitrovice. Gaje je na svom posedu, tačnije u svojoj bašti u delu grada koji se sa pravom može smatrati centrom - u Ulici kralja Petra Prvog.

Ovaj zasad aronije postoji već tri godine, a biljka je postala njihov hobi. Inače, sve što proizvode namenili su za sopstvene potrebe i, ako preostane, potrebe svojih rođaka.

Sve je, pričaju nam Anđelići krenulo, onako iznenada. Odluka je pala kada je Stevan u nekim novinama, čini im se u Politikinom dodatku nedeljom pročitao o ovoj neobičnoj biljci. Tekst je bio zanimljiv, inspirativan, naveo je pre svega Stevana da razmišlja o aroniji i odluči.

Taj tekst je bio lepo napisan, prijemčiv za čitaoca, ono što sam saznao bilo je za mene pravo otkriće. Najinteresantniji deo je bio onaj gde se pisalo da je ta biljka korisćena u lečenju obolelih od radijacije u Černobilu posle havarije one nuklearke. To je za mene bilo podatak koji je presudio da se odlučim da je gajim aroniju. Hteo sam da u bašti imam bar nekoliko grmova te nepoznate biljke - počinje priču o aroniji, svom hobiju, Stevan Anđelić.

Znanja nikad nije previše, zato su se Stevan zainteresovao, a i Jelena, odlučili da nauče što više o aroniji, da saznaju sve što treba, kako da je gaje, ali nisu našli sagovornika na te njima toliko interesantne teme. Nisu poznavali nijednog stručnjaka kome bi se obratili za odgovore na potrebna pitanja da bi zamisao preneli u praksu. Tražene odgovore Steva je, ipak dobio preko interneta, a dobio je i mnogo više zanimljivosti o ovoj biljci.

Zajedno smo je sadili moja supruga Jelena i ja. Naše upoznavanje sa ovom biljkom je bilo najviše preko interneta. Prvo smo zasadili tridesetak sadnica, nabavili smo ih od proizvođača preko interneta. Sećam se da su koštale 600 dinara komad. Kada je stigao naručeni paket, bolje reći snopić šiblja, šokirali smo se cenom - seća se, sada sa smehom, glava porodice Anđelić.

Posle su nabavili još 100 komada sadnica aronije, formirali mini za-

I hrana i lek

Biljka aronija (*aronia melanocarpa*) je bobičasto voće, najviše liči na borovnicu, dobila je naziv sibirski borovnica iz dva razloga: iz Severne Amerike, gde joj je i postojbina, najranije je dospela u Sibir, a otporna je na veoma niske temperature. Dobro podnosi hladnu zimu i mraz do - 45°C.

Raste u obliku grma i ukoliko ima dovoljno prostora može dostići visinu oko dva metra.

Jestivi i lekoviti deo biljke je plod koji je malo oporijeg ukusa od borovnice. Interesantna je i cimenica da se plodovi aronije dobro održavaju na grmu tako da se mogu brati i dva meseca nakon sazrevanja.

Stevan i Jelena zajedno gaje aroniju

sad. Kupili su ih u nekom rasadniku kod Velike Plane, cena je bila već mnogo pristojnija. Tako je nastao ovaj mini - zasad aronije.

Na pitanje kako se aronija gaji, odgovaraju - jednostavno. Rasaduje se na metar i po jedna od druge. Ko hoće da zasadi na većoj površini neka samo tako radi, savetuje

Stevan i ponavlja da su tako i oni činili kada su sadili aroniju u svojoj bašti.

Prve godine imali su mali rod. Naravno, kako je biljka rasla tako je i roda bilo više.

Prošle godine smo imali nekoliko kilograma ploda. Zadovoljni smo, imamo za sebe dovoljno bobica. Aroniju nazivaju i sibirski borovnica jer lako podnosi veoma niske temperature. Sve u svemu, aronija ne

Indijanci i aronija

Severnoamerički Indijanci koristili su aroniju za ishranu tako što su plodove sušili ili mleli pa ih kombinovani sa mesom i kao dodatak pogačama. Sveže plodove upotrebljavali su najčešće kao lek za stomachne tegobe a čaj od listova aronije za vicanje rana.

Zbog svojih izuzetnih lekovitih moći sve više se govori o tome da je aronija biljka budućnosti. Ona nema prirodnih neprijatelja pa je ne treba prskati zbog čega spada u zdravu hranu.

Anđelići imaju kvalitetan rod

zahteva posebnu negu i rad u smislu kvaliteta zemljišta, plodnosti ili kiselosti, dok borovnica, na primer, to zahteva - objašnjava dalje Stevan Anđelić.

Anđelići gaje aroniju iz zadovoljstva. Ubrane bobice iz svoje bašte koriste uglavnom da cede sok ili ih jedu sveže. Upravo sada je ta sezona.

Gajeći aroniju Anđelići su naučili mnogo o ovoj neobičnoj biljci za naše krajeve. Priča o aroniji je, uči nas Stevan, priča o detoksikaciji organizma. Najbolja je kada se jede sveža, jer ima najbolji efekat zbog pri-

sustva tog sastojka za detoksikaciju u kori i mesu bobice. Prema saznanjima do kojih su došli oni koji su je ispitivali, aronija jača imuni sistem, deluje antikancerogeno, smanjuje krvni pritisak, leči urinarne infekcije, reglišu rad štitne žlezde, popravljaju krvnu sliku, poboljšava rad jetre, popravljaju stvaranje slobodnih radikala i time usporava proces starenja. Ova biljka koja sadrži najviše antioksidansa, i ako je samo deo od najbrojanog tačno mi smo prezadovoljni, poručuje Stevan Anđelić.

S.Đaković

Aronija ima lep cvet

